

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Basilicae S. Mariae. Maioris De. Vrbe A. Liberio. Papa. I.
Vsque Ad. Pavlv. V. Pont. Max Descriptio. Et. Delineatio**

Angelis, Paolo de

Roma, 1621

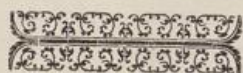
Liber Sextvs. De Indulgentijs, & Stationibus à pluribus Pontificibus concessis; de sacris Reliquijs, Poenitentiarijs, atque Basilicae nobilitate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13873

BASILICAE
S. MARIAE MAIORIS
DE VRBE
A LIBERIO PAPA
VSQVE AD
PAVLVM QVINTVM
PONTIFICEM MAXIMVM

DESCRIPTIO. AC DELINEATIO.
LIBER SEXTVS.

AUCTORE
ABBATE PAULO
DE ANGELIS.

DE INDVLGENTIIS, STATIONIBVS,
Reliquijs, Pœnitentiarijs, atque Nobilitate Basilicæ
Sanctæ Mariæ Maioris.

CAPVT PRIMVM.

De nomine In-
dulgentiæ, & In-
dulgentiæ Card.
Bellarm. tom. 2.
contrac. lib. 1.
c. 1. de indulg.
Guilelm. Aſi-
ſidero. in ſum.
Theolog. lib. 4.
traſt. 6. c. 9.
Alu. Aſenſ. in
ſum Theol. par.
1. q. 23.
Alu. Mag. 5.
Thom. 5. Bonau.
de cetero ſchol.
Theol. in com.
ad 4. lib. ſent.
diſt. 19. art. 20.
art. 45.
Panormit. tit. de
penit. & veniſ.
in Epit. decret.
in 6. extrauag.
10. de Turrec.
incem. ad Gra.
tia decret. de pa-
ni. diſt. 1. Ca-
no. qui videt ſ.
tem in laici.

DIXIMVS antea, quo-
modo olim ſe habue-
rit, atque adeo in præ-
ſens ſe habeat, hæc Ba-
ſilicæ. ſequitur modo
tractandum de Indul-
gentijs, Pœnitentiarijs,
Reliquijs, atque huius Eccleſiæ dignitate.
Et primum, diuino fauente auxilio, ab In-
dulgentijs, & Stationibus inchoabimus.
Quamquam præſens tractatio requireret, vt
prius de Statione, & Indulgentiâ eſſet actum,
atque de origine, & nominibus; tamen
quia hic minus ex propoſito, ſed ex occaſio-
ne, & per accidens tractatur, nimirum ob
connexionem, quam cum hac Eccleſiâ ha-
bent; ideo à nobis prætermittetur. Præter-

quam quod cum de his in noſtra militia Ec-
cleſiæ Romanæ accuratè agamus, haud re-
prehendendum duximus, ſi manus abſti-
neatur. Igitur primum monſtrabimus à
Sixto Papa Tertio, anno 433. & alijs Ponti-
ficibus, plurimas Indulgentijs conſeſſas
fuiſſe, ſed præſertim die conſecrationis Ba-
ſilicæ. Sic autem Nicolaus Papa Quartus ad
confirmationem teſtatur. *Nicolaus Episcopus
ſeruus ſeruum Dei. Dilectis filijs Iacobo ſan-
ctæ Mariæ in Vialata Diacono Cardinali, &
Archipreſbytero, ac Priori, & Canonicis Ba-
ſilicæ ſanctæ Mariæ Maioris de Vrbe, ſalutem,
& Apoſtolicam benedictionem.* &c. Vnde vnus
anni, & quadraginta dierum à ſel. recor. Sixto
Tertio in die Conſecrationis Baſilicæ ſanctæ Ma-
riæ Maioris de Vrbe. Et vnus anni, & qua-
draginta

Pell. in tract. de
indul. 5. Anton.
Archiep. Flor. in
ſum. par. 1. tit.
10. c. 3.
Silueſt. in libel.
aduſſ. Luther. et
in ſum. in verb.
Indulgentijs.
Adrian. 6. in-
comm. ad 4. lib.
ſent. in tract. de
Ind. Card. Cai.
in 1. tom. opuſc.
traſt. 8. q. 10. 15.
& 16. Domin. à
ſoto in 4. ſent.
diſt. 27.
Pet. Soto in ſit.
Secund. leſt. 1. 2.
& 3. de indulg.
10. Epit. Roſſon.
in reſutatione
aſſerentijs arit.
Lutheri art. 17.
18. 19. 20. 21.
& 22.
Martin. Ledemſ.
in 2. par. 4. ſent.
q. 27. 29. & 30.

Medin in dispu.
de indulg. Ant.
Cordub. in qua-
stio. de indulg.
Io. Bapt. Paul.
in lib. de libil.
& indulg.
Nauar. in com.
de libil. & in-
dulg.
Franc. Turrian.
lib. 4. de dogmat.
sacralib. verbi
Dni. Greg. de Va-
lent. de indulg.
Iacob. Nacbau.
traht. 10. Card.
Tulst. instit. Sa-
cerd lib. 6. cap.
21. usque ad 28
Sed melius &
plentius Cardin.
Bellarm. loc. cit.
De stationibus
vide Isidor. Pe-
lidor. Virgil. in
lib. 3. de inuent.
ver. cap. 1.
Lib. 1. Reg. cap. 1.
& 2. euang. 10.
ad 6. Acta Apo-
stol. ad 2. cap.
Panuin. in tract.
stat. Concil. Ni-
cen. can. 20. &
de consecr. dist. 3
& 30. e. 17.
Pomp. Vgon. in
histor. station.
Rom.

draginta dierum à Clemente Tertio, in solemnitate consecrationis eidem, quando lapidem Altari maiori superposuit consecratum. ac unius anni, & quadraginta dierum ab Honorio Tertio, ab ipso festo consecrationis, usque ad octauam Assumptionis ipsius Virginis, &c. Datum Rome, tertio Kalendas Augusti, Pontificatus nostri anno primo.

Idem putandum est Liberium Papam fecisse; nec non Gregorium Papam Primum, quem, aiunt, quadagesimales, & annuas stationes instituisse, velut Ioannes Diaconus in Gregorij vita ait. de quo legitur, solitum esse in Euangelia Homilia scribe eo in loco, ubi erant stationes. Vnde potest credi quod Homiliam super Euangelium componens, Exiit edictum à Cesare Augusto, &c. In tali Basilica die Natiuitatis Domini, quo tempore est statio; & sermonem faciens de Resurrectione Saluatoris, quo etiam statio sanctae Mariae Maioris, in Natali Domini, & Resurrectione, Gregorij tempore extiterit; atque etiam omnes aliae stationes, tam Quadagesimales, quam infra annum ab eodem Pontifice, & antecessoribus deriuarint. Quae Basilica adeo his ornatur, vt nulla alia etiam Romana Patriarchalis (si sancti Petri in Vaticano excipias) antecellat. Etenim haec quindecim dies stationis in anno habet, Saluatoris verò Basilica, vel certè sancti Ioannis Laterani (idem enim significat) solum septem dies. Sancti Pauli extra muros quinque. sancti Laurentij extra muros quatuor, tantum illa Apostolorum Principis in Vaticano viginti stationis dies obtinet. In tali Ecclesia est Porta sancta, quae viginti quinque annorum curriculo semel aperitur per totum annum à Cardinale Archipresbytero, iisdem caeremonijs, quibus summus Pontifex illam sancti Petri aperit, & claudit. quod Gregorius Vndecimus in hac Basilica instituit, velut ex Panuino; aut Clemens Septimus, sicut in Bulla apparet. & nostra memoria fuit referata, & clausa anno 1600. à Dominico Cardinali Pinello Archipresbytero.

Stationes sunt hae diebus.

Prima Dominica Aduentus Domini. Quarta quaque feria, quatuor anni temporum, quibus diebus Cardinalium creatio pronunciarī solebat. Vigilia Natalis Domini. Nox Natalis in sacello Praefepis ad primam Missam. In Missa maiore. Tota die in Natali Domini, quae statio secundum aliquos antiquitus etiam sancti Petri in Vaticano erat, sed ob diei breuitatem Honuphrius credit Gregorium transfuisse; quod iam dictis ad-

uerfaretur ex Ioannis Diaconi auctoritate, nisi id ante sanctum Gregorium Papam contigisset; vel certè eadem die, vtroque loco extitisset, sed ex diei breuitate in Ecclesia sanctae Mariae Maioris fuerit stabilita.

Dies S. Ioannis Euangelista.

Dies Purificationis Beatae Virginis.

Feria quarta Hebdomadae maioris.

In die Resurrectionis Domini.

Feria secunda, nimirum tribus diebus ante Domini Ascensionem.

In festo dedicationis eiusdem Basilicae, die quinta Augusti.

Die Assumptionis Beatae Virginis, decima quinta Augusti. Quibus diebus olim Pontifex adstante, vna cum sacro Collegio solemnem Missam Cardinalis canebat.

Sed praesertim in Natali Domini, Purificatione Beatae Virginis, Resurrectione Domini, Assumptione Beatae Virginis solennem Missam Pontifex celebrabat. Et Paulus Quintus summus Pontifex, vel solemni pompa, vel priuate saepius sacra facit.

Et in die Purificationis. in festo S. Adriani processio ad talem Ecclesiam pergebat nudis pedibus, & candelis accensis, sicut in Natali Domini nocte Pontifices sacra faciebant, & etiam mane in Ara maxima, velut nostris temporibus Sixtus Quintus peregit solemni, & magnifica pompa. In hac Basilica plurimae sunt Indulgentiae à varijs Pontificibus concessae; sed praesertim à Nicolao Quarto, quae musuo opere leguntur in finistro cornu absidis, & Panuinus annotauit: *Prime ad hanc sacram Basilicam omnibus deuotione venientibus à felicis recordationis Nicolao Quarto Papa inscripto Indulgentiae sunt concessae, & innouatae. In primis singulis diebus annus unus, & duae quadragesimae. Item singulis diebus Luna, Mercurij, & Sabbathi centum dies. Item in Quadragesima sancti Martini singulis diebus tres anni, & tres quadragesimae. Item in Natiuitate Domini, & usque ad octauam duodecim anni, & duodecim quadragesimae. Item ab octaua Natiuitatis usque ad Epiphaniam octo anni, & octo quadragesimae. Item ab Epiphania, & usque ad octauam duodecim anni, & duodecim quadragesimae. Item ab octaua Epiphania usque ad Purificationem duodecim anni, & duodecim quadragesimae. Itè à Dominica Septuagesimae usque ad xl. duo anni, & duae quadragesimae. Item in Quadragesima singulis diebus tres anni, et tres quadragesimae. Item in festo sancti Matthiae Apostoli decem anni, & decem quadragesimae. Item in octaua eiusdem sex anni, & sex quadragesimae. Item in Annunciatione Beatae Mariae*

Vide Panuin de
viti. vrbis Ec-
clesi.

De quo de vido
Eran. ad ann.
447. tom. 6. in
vita Iacobi Pa-
pa 1.

Honuph. de sept.
Ecclesijs pag. 244.
& de Nation.
vrbis Romae II.
bellum Carcin.
Scriet. in vrbis
manuscript.
Huius Basilicae.

Honuphrius ad
sept. Eccles.

*Mariae Virginis decem anni, & decem quadrage-
ne. Item in Resurrectione Domini, & usque
ad octauam duodecim anni, & duodecim qua-
drage. Item ab octaua Resurrectionis usque
ad Ascensionem duo anni, & duae quadrage. Item in
Ascensione, & usque ad octauam sex
anni, & sex quadrage. Item ab octaua Ascen-
sionis usque ad Pentecostem duo anni, & duae
quadrage. Item in Pentecoste usque ad octa-
uam sex anni, & sex quadrage. Item in
festo Niuus, usque ad octauam quatuordecim
anni, & totidem quadrage. Item Indulgen-
tia ab octaua festi Niuus, usque ad Assumptio-
nem octo anni, & octo quadrage. Item in
Assumptione, & usque ad octauam, duode-
cim anni, & duodecim quadrage. Item ab
octaua Assumptionis usque ad Natiuitate Vir-
ginis octo anni, & octo quadrage. Item in
Natiuitate Virginis usque ad octauam duode-
cim anni, & duodecim quadrage. Item in
festo omnium Apostolorum, & Euangelistarum,
sancti Laurentij, & sancti Hieronymi duo an-
ni, & duae quadrage. Item in festo sancte
Crucis tres anni, & tres quadrage. Item sin-
gulis diebus sabbathi vnus annus, & vna qua-
drage. Item singulis diebus Lune, Mercurij,
Sabbathi ad Praesepe vnus annus, & vna qua-
drage. Item in singulis stationibus ipsius Ba-
silicae, quae sunt omnibus diebus Mercurij, qua-
tuor temporum, Dominica de Aduentu, Vigilia
Natalis Domini, & Quarta feria maioris heb-
domadae, nouem anni, & nouem quadrage.
Item quicumque ad reparationem, seu conserua-
tionem ipsius Basilicae, & alias, prout ei Domi-
nus inspirabit, quotiescunque, & quandocunque
manum porrexerit adiutricem, annus vnus, &
vna quadrage.*

Neque nobis ab re videtur summarium
addere, in quo Bullae designentur à pluribus
Pontificibus concessae, quae ad huius Eccle-
siae decus, & Dei gloriam pertinent; dum-
modò prauidium non fiat alijs Indulgen-
tijs eidem Basilicae concessis, quarum, bar-
barorum iniuria, memoria extincta est. Igi-
tur in Archiuo reperimus, Anno 1223. die
23. Iulij, Honorij Tertij anno septimo,
Bullam eiusdem Pontificis confirmantis In-
dulgentias duorum annorum, & totidem
quadragenarum ab alijs summis Pontifici-
bus concessas Ecclesiae sanctae Mariae Mai-
oris, in festo Niuus usque ad octauam Assum-
ptionis; & ipsum diem Niuus festum solem-
nem perpetuò constituentis, & mandantis
celebrari officium.

Anno 1240. die 23. Iunij, Gregorij No-
ni anno 13. Bullam eiusdem Pontificis con-

A firmantis Indulgentias ab alijs summis Pon-
tificibus concessas, & addentis Indulgentijs,
alijs concessis in aliquibus solemnitatibus,
Indulgentiam vnus anni, & quadraginta
dierum.

Anno 1261. die 19. Iunij, Urbani Quar-
ti anno primo, Bullam eiusdem Pontificis
concedentis Indulgentiam vnus anni, &
quadraginta dierum, in festo Dedicacionis,
usque ad octauam Assumptionis.

B Anno 1288. die quarta Ianuarij. Nico-
lai Quarti anno primo, Bullam eiusdem
Papae concedentis Indulgentiam trium an-
norum, & totidem quadragenarum visitan-
tibus Ecclesiam, in die Natiuitatis usque ad
festum Purificationis, & in festo Reurre-
ctionis usque ad octauam.

Anno 1288. die vndecima Augusti Ni-
colai Quarti anno primo, Bullam eiusdem
Pontificis concedentis Indulgentiam trium
annorum, & trium quadragenarum, in die
Natiuitatis Domini usque ad octauam Epi-
phaniae, In die Resurrectionis Domini us-
que ad octauam, In festis Purificationis, An-
nunciationis Beatae Mariae Virginis, & in
festo sancti Matthiae Apostoli.

Eodem anno, & die Bullam supradicti
Pontificis concedentis Indulgentiam vnus
anni, & quadraginta dierum visitantibus Ec-
clesiam sanctae Mariae Maioris diebus in
Bulla expressis.

Eodem anno, & die Bullam supradicti
Papae concedentis Indulgentiam trium an-
norum, & trium quadragenarum visitanti-
bus Ecclesiam, in festo Dedicacionis, usque
ad octauam Assumptiois.

D Anno 1290. die prima Martij, Nicolai
Quarti anno tertio, Bullam eiusdem Papae
concedentis Indulgentiam vnus anni, &
quadraginta dierum visitantibus singulis an-
ni diebus Ecclesiam, & secunda, & quarta
feria, & die sabbathi locum Praesepe; & duos
annos, & totidem quadragenas visitantibus
Ecclesiam à prima die Quadragesimae, quae
sancti Martini dicitur, usque ad festum Puri-
ficationis: & à Dominica Septuagesimae us-
que ad festum Pentecostes diebus singulis,
& in singulis sanctorum Apostolorum, Mi-
chaelis Archangeli, Laurentij, & Hierony-
mi festiuitatibus: & quatuor annos, & toi-
dem quadragenas, in Natiuitate Domini,
Epiphania, Resurrectione, Ascensione, &
Pentecostes, ac singulis eiusdem Beatae Vir-
ginis, & sancti Matthiae festiuitatibus, &
per octauas. Item tres annos, & tres quadrag.
in anniuersario ipsius Ecclesiae, & per octauas.
Anno

Anno

Anno 1373. die 27. Februarij, Gregorij Vndecimi anno tertio, Bullam eiusdem Papæ concedentis Iubilæum anni sancti in Ecclesia sanctæ Mariæ Maioris, & mandat dictam Ecclesiam visitari cum alijs tribus, videlicet Sanctorum Petri, & Pauli, ac Lateranen. Ecclesijs.

Anno die Gregorij anno Bullam eiusdem Papæ concedentis Indulgentiam visitantibus Ecclesiam à die festo Niuus, vsque ad octauam Assumptionis, adest duplicatum.

Anno 1392. die decima octaua Augusti, Bonifacij Noni anno sexto, Bullam eiusdem Papæ concedentis easdem Indulgentias visitantibus Ecclesiam in diebus, quibus aperitur, & clauditur Imago gloriosissimæ Virginis à sancto Luca depicta, quæ fuerint concessæ visitantibus Ecclesiam sancti Siluestri, in diebus, quibus sancti Ioannis Baptistæ caput ostenditur.

Anno 1392. die decima septima Septembris, Bonifacij Noni anno Bullam eiusdem Papæ concedentis eandem Indulgentiam Ecclesiae sanctæ Mariæ Maioris, in festiuitate, quæ est pridie Kalendas Octobris, & in festo translationis sancti Hieronymi, quæ fuit concessa à summis Pontificibus, die prima Augusti, Ecclesiae sanctæ Mariæ de Angelis Atilijs.

Anno 1449. die decimanona Februarij, Bullam Nicolai Quinti confirmantis Iubilæum anni sancti in Ecclesia sanctæ Mariæ Maioris, aliàs concessum à Clemente Sexto, & Gregorio Vndecimo.

Anno 1448. die 21. Ianuarij, Pij Secundi anno eius primo, Bullam eiusdem Papæ concedentis Indulgentiam plenariam, visitantibus Ecclesiam in festo translationis corporis sancti Hieronymi, videlicet septimo Idus Maij. adest duplicatum. Aliam Bullam eiusdem Papæ, anno 1464. die prima Iunij, anno eius sexto.

Anno 1465. die decimaseptima Maij, Pauli Secundi anno primo, Bullam eiusdem Papæ concedentis Indulgentiam plenariam, visitantibus Ecclesiam, videlicet in die festo translationis Corporis sancti Hieronymi, nimirum in vigilia Ascensionis Domini.

Anno 1472. die quarta Maij, Sixti Quarti anno primo, Bullam eiusdem Papæ confirmantis Indulgentias ab alijs concessas, & insuper addentis Indulgentiam vnus anni, & quadraginta dierum visitantibus Ecclesiam à die Dedicationis vsque ad octauam. Assumptæ. & in alijs diebus in Bulla expressis.

A Anno 1568. die vigesima sexta Februarij, Bullam Pij Quinti restituentis Stationem in die Dominica secunda Quadragesimæ. olim ablatam à Leone Decimo, & concessam Ecclesiae sanctæ Mariæ in Dominica.

Anno 1572. die vigesima octaua Martij, Bullam Pij Quinti cōcedentis Stationes Archiepiscopato, Capitulo, & Canonicis, Beneficiatis, Penitentiarijs, seruiantibus, & ipsorum famulis, qui ex nunc, & in perpetuum Quadragesimalibus, & alijs anni temporibus, Altaria Præsepis, sancti Matthiae, Beatæ Mariæ, reliquiarum, & sancti Hieronymi deuotè visitauerint, & ante vnumquodque dictorum Altarium vnum ex Psalmis Gradualibus. ipsis benè visum; ac si quis ministrorum, & famulorum Psalmos ignoret, ter orationem Dominicam, & totidem Salutationē Angelicam deuotè recitauerint.

Anno 1582. die prima Martij, Bullam Gregorij Decimertij, concedentis Indulgentiam plenariam in festo S. Matthiae.

C Anno 1583. die vigesima Februarij, Breue supradicti Papæ concedentis eandem Indulgentiam plenariam in supradicta die festi sancti Matthiae.

Anno 1586. die sexta Decembris, Breue Sixti Quinti asserētis de ipsius ordine translata fuisse ab Ecclesia sancti Pauli ad Ecclesiam sanctæ Mariæ Maioris, corpora sanctorum Innocentium, & concedentis Indulgentiam plenariam in sanctæ Luciae, & sanctorum Innocentium festiuitatibus. Quæ omnia Paulus Quintus Pontifex Maximus confirmauit; atque septem Altaribus Indulgentiam concessit.

DE POENITENTIARIIS

S. MARIAE MAIORIS.

Capitulum II.

Hæc Basilica habet etiam suos Pœnitentiaros, haud à cæteris Patriarchalibus dissimiles, pro communi bono, & Christianorum salute. Etenim cum ad Indulgentias huius Ecclesie obtinendas sint dispositi, illud requirebatur, vt ijadessent, qui non solum confessionibus adiuuarent, sed etiam pia charitate modum edocerent, quod Indulgentias consequerentur. Hic fortasse aliquis requiret cognitionem de Pœnitentiarijs in genere; nimirum vt à nobis agatur de huius

huius vocis significatu, origine, munere, &c. Sed quia in nostra militia de Romana Ecclesia fusè tractatur, tanquam de re illuc præsertim spectante, nos hic solum delibabimus, quæ pro tali Basilica faciunt. In hac Ecclesia perpetuò Pœnitentiarij residerunt, & quidem vsque ad Pium Papam Quintum semper sæculares Sacerdotes, Monachi, & alij Claustrales, iuxta temporum permütationem, sicut inferius apparebit; si antea de ijs originem trademus, qui in hac Ecclesia consistunt. Igitur dicimus fuisse à Liberio Papa eodem tempore stabilitos, quo etiam ipsa Basilica. Cum autem nullum certum fundamentum, & proprium adfit, non est ab hac sententia recedendum, cum nihil contrarium se opponat. sed si est verum, vti est verissimum, quod à sanctis Patribus est memoriæ consignatum, vna voce affirmantibus, Ecclesias, & Oratoria primitiue Ecclesiæ ad Christianorum bonum erecta esse, velut etiam nostris temporibus, illud planè consequitur in talis Ecclesiæ constitutione à Liberio Papa Sacerdotes collocatos fuisse, qui suprema auctoritate peccata abolerent. Quod si huic sententiæ aliquis se opponat, nunquam negabit, saltem à Sixti Tertij tempore Pœnitentiarios in hac Basilica constare, quod mille, & ducentos annos attingit. Quod verò plures Pœnitentiarij eodem tempore hic adfuerint, & etiam diuersi ordinis, facillè tum ex auctoribus, tum quoque ex Archiuiuo deprehenditur: & Anastasius Bibliothecarius testatur, Simplicium Papam apud talem Basilicam Ecclesiam crexisse sancto Andreæ Apostolo dicatam: & in vita Gregorij Secundi, his verbis: *Geronotocorium, quod post absidam sancte Dei genitricis ad Præsepe situm est, Monasterium instituit, atque Monasterium sancti Andreæ Apostoli, quod Barbarie nuncupatur, ad eam deductum desolationem, ut in eo ne vnus quidem Monachus relictus esset, accitis Monachis, ordinauit, instituitque, ut horum duorum Monasteriorum Monachi in Basilica sancte Dei genitricis Mariæ, die, nocteque diuinas Deo canerent laudes.*

Haecenus Anastasius. Ex quibus colligitur Simplicij, & Gregorij tempestate per longum temporis tractu Monachos diuina munera exercuisse. Et ad magis confirmandu potest priuilegium perlegi à Georg. Cesarino cuida concessu, & à nobis ex Archiuiuo erutum: *Georgius de Cesarinis, Dei gratia Sedis Apostol. Protonotarius, officij Pœnitentiariæ Domini Papæ curam regens. Venerabilibus Viris*

A Dominis Vicario, nec non Priori, Canonis, & Capitulo Ecclesiæ sancte Mariæ Maioris de Vrbe, salutem in Domino. Cum pro deuotione maxima, quam vniversus Populus Christianus ad dictam Ecclesiam sancte Mariæ merito gerit, in qua ipsa Beatissima Virgo Christi mater singulari quodam miraculo præcipuum sibi in Vrbe elegit habitaculum; utque indulgentiarum eidem Ecclesiæ per Romanos Pontifices cõcessarum, Domino coadiuuante particeps fiat Christifidelium multitudo, quæ continuè deuotionis causa confluit ad eandem, quibus summè expedit pro huiusmodi indulgentijs consequendis idoneos, & discretos ibidem reperire Presbyteros, qui aduenientes omnes pro diuinis gratijs, & Indulgentijs acquirendis in eorum confessionibus diligenter audire, eosque auctoritate Apostolica Sedis à peccatis omnibus absoluerè valeant. Nos de religionis zelo, litterarum sufficientia, vite, ac morum integritate, alijsque probitatis, & virtutum meritis Religiosi viri fratris Christophori de Guarrinis de Pergamo Presbyteri professi ordinis Fratrum Prædicatorum Conuentus Pergomen. fide dignum testimonium habentes, ipsi sumque præmissorum meritorum suorum intuitu condignis fauoribus, & gratijs honorare volentes, in quo plenam in Domino fiduciam obtinemus, auctoritate Domini Papæ, cuius Pœnitentiariæ curam regimus, & de eius speciali mandato super hoc viue vocis oraculo nobis facto, eidem fratri Christophoro, de officio substitutionis Pœnitentiariæ Domini Papæ in dicta Ecclesia sancte Mariæ Maioris gerendo, & exercendo, sicut alij Pœnitentiarij in eadem gerunt, usque ad beneplacitum nostrum tenore præsentium providemus. Committentes nihilominus eidem, ut huiusmodi substitutionis Pœnitentiariæ officium in dicta Ecclesia, sicut alij substituti Pœnitentiarij exercent, fideliter, & diligenter studeat exercere. Nos enim à prædicto fratre Christophoro de officio ipso fideliter exercendo auctoritate, & mandato prædictis recepimus fidelitatis debite in forma solita Iuramentum. Quocirca discretioni vestre auctoritate, & mandato prædictis committimus, & mandamus, quatenus eundem fratrem Christophorum ad exercitium dicti officij, priuilegia, honores, onera, & emolumenta, sicut vnus ex alijs Pœnitentiarijs in Ecclesia prædicta liberè admittatis, & ab alijs, prout opus fuerit, faciatis admitti, ac ipsorum numero, & consortio aggregari. In quorum fidem, & testimonium præsentis litteras fieri, nostrique maioris sigilli, quo vtimur, iussimus appensione muniri. Datum Romæ in ædibus solite residentie nostræ, sub anno Natiuitatis Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo tertio, Die vigesima quarta mensis Decembris, Pontificatus sanctissimi

De nomine Pœnitentiariarum & unde oritur & quando vide Anstos. lib. 1. de panitent. & Cyprian. Epist. 13. & 31. Hieronym. aduersus Lucifer. Vide etiam Pœnitentiariarum notaciones in Terrall. lib. de panitent. 53.

Ex Anstos. Bibl. in vita Simplicij Papæ & Gregorij. de 7. Enstos. pag. 2. in vita Simplicij Papæ. Vide Anstos. Bibl. in vita Gregorij Papæ.

In Archiuiuo S. Mariæ Maioris.

simi in Christo Patris, & Domini nostri Domini Eugenijs diuina prouidentia Papae Quarti, anno decimotertio.

Et hic ritus vsque ad Pium Papam Quintum durauit, qui Pœnitentiariorum ex familia, atque ordine sancti Dominici selegit, ceteros dimittens; nec non domicilium propè Basilicam stabiliuit. Panuinus: Pius Quintus Pœnitentiariorum ex ordine Prædicatorum in hac Basilica, cæteris ereptis, constituit; quorum Collegio domum sanctæ Pudentianæ concessit. Idem ex varijs Pontificum scriptis apparet, & primum ex Pij Quinti Bulla, quæ sic habet: Pius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Pro muneris nostri officio curæ nobis esse debet, ut de ministris idoneis ad conferendum fidelibus sacramentum apud Ecclesiam sanctæ Mariæ Maioris de Vrbe, utiliter deinceps ratio habeatur. Postquam enim felicitis recordationis Pius Papa Quartus, prædecessor noster, antiquum numerum Pœnitentiariorum ex diuersis nationibus, atque ordinibus in dicta Ecclesia constitutorum ad numerum duodecim, qui alias iuxta veterem ipsorum institutionem à Romanis Pontificibus traditam, ibi perpetuo consisterent, motu proprio per suas litteras reformauit; re ipsa comperit, ne hoc quidem ad prædictum officium admodum profuisse: ac numerum ipsum duodecim Pœnitentiariorum ad id munus in dicta Ecclesia subeundum nimis multum. Præterea illam ordinum, linguarum diuersitatem non perinde ibi necessariam esse: Nos utilius multò facturi, si numerus prædictus rursus minuatur, simulque omnes Pœnitentiarij prædicti ex uno ordine, eodemque lingue idiomate constituentur; motu proprio, & ex certa scientia nostra, deque Apostolica potestatis plenitudine reformationem, & reductionem Pij prædecessoris huiusmodi, ac etiam omnes, & quasunque constitutiones de numero, ordinibus, nationibus, & alijs qualitibus ipsorum Pœnitentiariorum, tam per eundem Pium, quam quoscunque alios prædecessores nostros quomodolibet, & ex quibuscunque causis factas, nec non facultates constituendi prædictos Pœnitentiarios maiori Pœnitentiario nostro, & quibuslibet alijs, etiam per litteras Pij prædecessoris huiusmodi attributas, tenore presentium reuocamus, & abolemus prædictas, & quasunque alias litteras de super confectas, quarum singularum tenores presentibus haberi volumus pro expressis, cassamus, & annullamus, volumusque illas omnes, vires, & effectum de cætero non habere. Quin etiam omnes illos Pœnitentiarios, qui hucusque in dicta Ecclesia quomodolibet constituti sint, officio, vsu, & exercitio Pœnitentiarij apud illam priuamus, & amouemus: districtius inhi-

Pij Papa V. bulla Pœnitentiariorum reformationis.

Pœnitentiariorum reformatio.

A maiori Pœnitentiario præfato, & quibuslibet alijs, ac deinceps in officiorum collatione, aut Pœnitentiariorum huiusmodi ordinatione, amotione, vel alia quacunque dispositione se se audeant immiscere. Et nihilominus in dicta Ecclesia sanctæ Mariæ sex duntaxat Pœnitentiarios minores, qui omnes præfatorum Prædicatorum Ordinis, Prouinciæ Romanæ iuxta morem eiusdem Ordinis, non autem alterius post hac in perpetuum esse, ac per Priorem Prouincialem dictæ Prouinciæ, seu Priorem S. Mariæ super Mineruam de Vrbe, tanquam eius Vicarium constitui debeant, &c.

B Ex quo apparet de re ditibus, atque alijs ad humanam vitam necessarijs, vnà cum pecuniarum determinatione apud Datariam, velut ex hic annotatis. Ut autem ipsi sex Pœnitentiarijs, & duobus conuersis de communi, & quantum fieri possit, propinqua habitatione consulatur, motu proprio, & ex certa scientia, & potestatis plenitudine similibus Aedes, quas intrantibus à dextra parte Ecclesie S. Pudentianæ constant, & ad septentrionem spectant, quas nuper in eos vsus aptandas curauimus cum vestibulis, & viridario ad valuas dictæ Ecclesie, ac omnibus iuribus, & pertinentijs suis à reliqua proprietate, & rebus mensæ Capitularis prædictæ Ecclesie S. Mariæ Maioris, ipsiusque Ecclesie, ac singulorum illius beneficiorum, & præbendarum pro perpetuo vsu, & habitatione prædicatorum sex Pœnitentiariorum, & duorum Conuersorum, seu Tertiariarum etiam sine consensu dilectorum filiorum Archiepiscopi, & Capituli eiusdem Ecclesie, ac ipsis omnino contradicentibus, perpetuo dismembramus, & separamus; illasque cum eiusdem vestibulo, viridario, iuribus, & pertinentijs, sex Pœnitentiarijs, & duobus Conuersis, aut Tertiarijs pro huiusmodi habitatione, & vsu perpetuo concedimus. Ita quod liceat ipsis sex Pœnitentiarijs Aedium, & aliorum prædicatorum corporalem possessionem per se, vel alium, seu alios propria auctoritate, etiam absque vitio spolij, seu attentatorum liberè apprehendere, & perpetuo retinere: cum tamen, ut alias ipsi Ecclesie sanctæ Pudentianæ, quoad titulum Presbyteri Cardinalis in nihilo derogetur, utque aliarum illius rerum, & bonorum administratio, fructuumque perceptio, & dispositio ad Archiepiscopum, & Capitulum prædictum, ut prius, pertineat. Insuper pro victu, & alijs necessarijs sex Pœnitentiariorum, & duorum Conuersorum prædicatorum mensuram provisionem vigintinouem scutorum auri in auro, super pecunijs compositionum, quæ in officio Datarii nostri sunt, eiusdem sex Pœnitentiarijs, vel eorum Procuratori, ad id ab eis potestatem habenti, per pecuniarum earumdem Depos-

tarium

tarium singulis mensibus, donec illis alia idonea assignatio facta fuerit (quo casu, & non alias predicta prouiso cessare censeatur) integre persoluumdum concedimus, & assignamus. Idem Pontifex, vt tale Collegium firmiter constaret, illi vniuit Monasterium, vel Abbatiam Sanctæ Mariæ Macularum in oppido Sancti Genesij apud Camerinum; cuius possessionem tenuerunt vsque ad annum 1589. Pontificatus Sixti anno Quinto, quo tempore pijs, & religiosis rationibus aliter disposuit, & huic Collegio annuam pensionem trecentum scutorum aureorum assignauit super eiusdem Monasterij fructibus, vnâ cum pensione centum aureorum in Canonatu, & Præbenda eiusdem Ecclesiæ, sicut ex Bulla conijcitur: *Et licet ipsi Collegio Pœnitentiariorum huiusmodi, alias Monasterium Beate Mariæ Macularum nuncupate, sancti Benedicti, vel alterius ordinis, Terre sancti Genesij Camerinen. Diœcesis, Apostolica auctoritate vnitum, annexum, & incorporatum fuisset, ac forsân etiam eadem auctoritate statutum, quod ipsum Collegium semper ex Fratribus Ordinis Prædicatorum ad officium Pœnitentiariorum minorum, vt præfertur, assumendis constare debeat. Nos tamen nê ex vniõne, annexione, & incorporatione predictis dictum Monasterium nimia in spiritualibus, & temporalibus detrimenta pateretur, & ex certis alijs rationabilibus causis animum nostrum ad id mouentibus, nuper vniõnem, annexionem, & incorporationem predictas dissoluerimus, dataque Pœnitentiarijs, eorumque Collegio predictis certa compensatione, & inter alia pensione annua trecentorum ducatorum auri de Camera, super eiusdem Monasterij fructibus, redditibus, & prouentibus, eis perpetuò reseruata, Monasterium ipsum tunc quouis modo vacans dilecto filio nostro Euangelista, tituli Sancti Matthei in Merulana, Presbytero Cardinali Cusentino nuncupato, per eum quo ad viueret tenendum, regendum, & gubernandum dicta auctoritate commendauerimus, pro vt in nostris, & alijs forsân litteris Apostolicis super præmissis omnibus confectis plenius continetur. Hinc est, quod nos, qui hodie predictam pensionem trecentorum ducatorum ipsis Collegio, & Pœnitentiarijs super Monasterij, ac alteram pensionem annuam centum ducatorum similium, super Canonatus, & præbende resignatorum huiusmodi fructibus, redditibus, & prouentibus, ac respectiue distributionibus quotidianis, dilecto filio Paulo Aemilio de Siluestris, Clerico An-*

A conitano, seu Montis Alti Ciuitatis, vel Diœces. ad eius vitam dicta auctoritate reseruata, & illarum reseruacionem, aut ipsorum Collegij, & Pœnitentiariorum, ac Pauli Aemily expressus ad hoc accederet consensus, siue non accederet, Motu proprio, & ex certa scientia nostra cassauimus, annullauimus, & irritauimus.

Postea Anno Domini millesimo sexcentesimo primo, volens Clemens Octauus Pontifex Maximus, magis ad huius Collegij commodum prospicere, & vt ampliori domicilio vterentur, determinauit ædes assignare, vnâ cum hortis in eiusdem Basilicæ Platea: & illud domicilium simul cum hortis, atque alijs idem Pontifex Monachis S. Pudentiana assignauit. Sic ex Bulla: *Nos, qui vtrisque æquè debitores sumus, libenter prospicimus, prout in Domino salubriter conspiciamus expedire, &c. Et habitationem ipsorum Pœnitentiariorum, & duorum Conuersorum, seu Tertiariorum pro eorundem Pœnitentiariorum seruitijs deputatorum assignauit in presentibus ædibus illarum viridario, & alijs membris iamdiu iussu pie memoria Sixti Quinti prædecessoris nostri ob ampliacionem plateæ, & viæ publicæ dirutis, haud commodam habitationem habet, quodque si eis de aliquo domicilio commodiori, & eidem Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Maioris viciniori prouideretur. Aedes verò predictæ, quas ipsi nunc habitant, Monachis Congregationis Fulienfis, Cisterciensis Ordinis, in alia parte versus meridiem apud Ecclesiam Sanctæ Pudentiana ex Apostolica Sedis concessione habitantibus concederetur, exinde profectò, & Pœnitentiarijs, & Monachis ipsis non modicum commodum proueneret. Proinde cum nuper quedam domus cum viridario, sita prope Ecclesiam Sanctæ Mariæ Maioris versus Ecclesiam Lateranensem, ad mensam Capitularem Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Maioris spectans, quam quondam Hippolytus Scarfa (dum vixit) eiusdem Ecclesiæ Canonicus possidebat, per obitum eiusdem Hippolyti vacauerit: Nos domum predictam eisdem Pœnitentiarijs pro eorum perpetua habitatione, & vsu concedendam duximus. Motu igitur proprio, & ex certa scientia, & mera deliberatione nostra, deque Apostolica potestatis plenitudine domum predictam, cui ab vno via publica ad Ecclesiam predictam Lateranensem tendens, ab alio Platea versus Sanctæ Mariæ Maioris, ab alio domus, quam possidet dilectus filius Scipio Manilius*

Clemens VIII. ædes in platea fias Pœnitentiarijs concedit.

Pius Papa Quintus Pœnitentiariorum Collegio Abbatiam vniuit.

Benatus Ecclesie predictae Sanctae Mariae Maioris, & à reliquo lateribus horu quidam coherent cum viridario, ac omnibus membris, iuribus, & pertinentijs suis à mensa Capitulari predicta etiam sine dilectorum filiorum Archipresbyteri, & Capituli eiusdem consensu, ac ipsis iniuris, & omnino contradicentibus perpetuo, auctoritate Apostolica, tenore presentium dismembramus, ac separamus, illamque cum viridario, ac omnibus membris, iuribus, & pertinentijs suis, huiusmodi predictis Penitentiarijs, nunc & pro tempore existentibus, pro eorum ac dictorum duorum Conuersorum perpetua habitatione, & usu concedimus, & assignamus.

Hodie Penitentiarij ex portione, & Præbenda vnus Canonicatus viuunt, cum Monasterio, & Abbatia supra notata fuerint priuati, quod his verbis legitur: Et sicut inter alia animaduertimus inter ipsius Basilicæ Canonicatus, & Præbendas, Theologalis quidem Præbenda, aut iuxta Concilij Tridentini Decreta, Penitentiaria nulla sit, sed ex vetere instituto Collegium sex Minorum Penitentiariorum, qui quotidie imbi Christifidelium confessiones audiant, institutum existat, quibus æquum videtur ex ipsius Basilicæ, seu illius mensæ Capitularis fructibus, redditibus, & prouentibus alimenta, & victum subministrari, utpotè qui & Basilicæ ipsi inserviant, & onera, quæ alioquin per aliquem ex ipsius Basilicæ Canonicis supportanda forent, sua opera, & industria sustineant.

Cone. Trid. Sess. 24. c. 12. de reformat.

A pè Sancti Hieronymi Altare hæ reliquæ includuntur vnâ cum Sanctorum imaginibus, velut ex notatis apparet, quæ ex illis descripsimus.

Tabula vna laborata ex auro, & argento, & aliquibus smaltis, cum Imaginibus, & litteris græcis, ac lapidibus pretiosis, ubi reconditum est Puerperium Domini Nostri Iesu Christi: à parte verò posteriori est argentea cum signo Crucis. quæ tabula sustentatur à duobus Angelis argenteis, qui stant supra quodam solo æreo, seu rameo deaurato, cum armis familie de Cancellarijs, seu del Bufalo.

Caput Sancti Matthie Apostoli positum in vaseculo Nihilij Calcedonij in quodam magno Tabernaculo argenteo deaurato, & smaltato cum sex columnis quadris, & cum lampadibus azurris, in summitate vniuscuiusque columnæ, & cum armis Reuerendissimi Domini, Domini Rothomagensis, & cum Ciborio, & argenteo deaurato, quod à Tabernaculo eueli, seu separari potest.

Brachium Sancti Matthei Apostoli, & Euangelistæ, ornatum brachio argenteo, & manu, ac libro argenteis, cum armis Reuerendissimi Domini Rothomagensis.

Brachium Sancti Lucae Euangelistæ, ornatum & brachio, & manu argenteis, tenente calamum argenteum, cum magna simbria ornata smaltis, pernis, & cum monili in summitate brachij, in quo est media figura cuiusdam Apostoli, & in calce est arma Reuerendissimi Domini Rothomagensis.

D Caput S. Marcellini Papæ, & martyris, positum in ere, nunc verò in argento cum Regno Pontificali.

Brachium Sancti Thomæ Archiepiscopi Cantuariensis, ornatum brachio argenteo cum chrotheca argentea, tenente vnum monile cum aliquibus lapidibus pretiosis ab vno latere, ab alio stant litteræ significantes reliquias ibi existentes, cum basi etiam argentea, in qua stant litteræ dicentes, Brachium Sancti Thomæ martyris Archiepiscopi Cantuariensis.

E Brachium Sancti Iuliani, martyris aliquatiter deauratum cum anulo in digito medio, & in simbria cum media figura Sancti Ioannis Baptiste, cum armis eiusdem Reuerendissimi Domini Rothomagensis.

Caput Sancte Viuianæ Virginis, & martyris, ornatum argento pro parte deaurato, cum corona argentea deaurata, quæ stat ex quinque lilijs, & sustentatur à quatuor pedibus æreis deauratis.

Vnum

DE RELIQUIIS.

Caput III.

ET VSTVM Librum in Archiuio comperimus, in quo huius Basilicæ Reliquiæ simul cum ornamentis, atque alijs rebus sacris annotantur: quæ Clemente Septimo Pontifice à Borbonis militibus, partim auro, & alijs ornatibus spoliata, partim erepta fuere; vnum pietatis indicium iactantibus, dum sacrarum Reliquiarum nomina ipsismet Reliquijs inscripserint; quæ tamen à dextra Tribune parastadæ musuo opere auro exornato leguntur.

In quodam Tabernaculo marmoreo à quatuor columnis purpureis sustentato pro-

Vnum vas eburneum eleuatum, ornatum argento deaurato cum pede, seu basi argentea, in quo conseruantur multe reliquie diuersorum Sanctorum, videlicet Apostolorum, Martyrum, Confessorum, & Virginum.

Quoddam vasculum crystallinum paruum, ornatum argento deaurato cum lapidibus pretiosis, ubi est de cerebro, sanguine, cuculla, & cilicio Sancti Thomae martyris Archiepiscopi Cantuariensis.

Una capsula crystallina ornata argento deaurato cum quatuor pedibus argenteis, in qua B stant quinque frustra ossium de reliquijs Sanctorum Cosme, & Damiani martyrum.

Os tibie sancti Epaphrae martyris, qui fuit vnus de septuaginta Discipulis Domini nostri Iesu Christi.

Duo digiti Sancte Anatholie virginis, & martyris in quodam Tabernaculo crystallino ornato argento, seu ere deaurato.

Mentum sancti Zachariae Prophetae positum in quodam vase matreperle, ad modum vnus nauiculae, ornato argento deaurato cum certis lapidibus pretiosis, cum Angelo argenteo in summitate, qui tenet in vna manu thuribulum, & in altera nauiculam.

Quaedam Tabula ad mensuram vnus palmi, & plus, cooperta argento deaurato, que in medio sui est vacua, & in vacuo est magna quantitas de ligno vere Crucis, in medio cuius ligni est quedam Crux parua etiam de ligno vere Crucis cum coopertorio argenteo cum Crucifixo.

Tabernaculum vnus crystallinum oblongum ornatum argento lapidibus pretiosis, & pernis, cum paruo Ciborio argenteo deaurato, & cum lapidibus pretiosis & pernis, cum pede, seu basi quadrata, & aliquid eleuata, cum figuris quatuor eleuatis ex argento deaurato; videlicet, sancte Mariae, sancti Matthei, sancti Lucae, & sancti Hieronymi ab vnoquoque latere, & sustentatur a quatuor Draconibus alatis. In quo Tabernaculo seruat de sindone, qua fuit aduolutum corpus D. N. Iesu Christi; & de sudario, quo fuit coopertum caput eiusdem in monumento; & de spongia, qua bibit fel, & acetum pendens in Cruce. ponderat libras quinque, vniciam vnam.

Quinque Asseres seu tabule oblonge ad mensuram vnus brachij & plus, structe ad mensuram quatuor digitorum, que sunt de cunabulis D. N. Iesu Christi, posite in quadam capsula oblonga & stricta cooperta argento cum historia Beate Virginis ex figuris deauratis, & ab alio latere que dicunt Anno Domini. M. CC LXXXIX. D. Iacobus de Columna Cardinalis fecit fieri hoc

A opus, & arma eiusdem sine pileo. Hodie vero in alijs cunabulis sunt incluse ex argento deauratis, annis preteritis a Catharina Hispaniarum Regina dono datis.

Capsula vna crystallina cum coopertorio crystallino, & cum quatuor paruis pedibus, quorum duo deficiunt: in qua capsula est quedam Crux de argento mellato cum imagine Beate Virginis, & aliquorum Angelorum, & habet coopertorium de auro puro, in quo est Imago Crucifixi integra cum nouem lapidibus pretiosis paruis, & cum aliquibus pernis; & intus in Cruce, que est vacua, stant aliqua Sanctorum reliquia. In eadem capsula est vnus canulus de ere cum cooperculo, quod intra se habet canulum aureum cum lacte Beate Virginis: & in eadem capsula est vnus vasculum quadrum de lapide pretioso cum coopertorio ereo, vel argenteo deaurato. Et vna parua charta, que habet litteras. De sepulchro Beate Virginis Mariae: & vna charta maiuscula cum vno frusto ligni nigri, & littere dicunt. De lecto Beate Virginis: & vnus frustum de sindone pauonata, que habet inclusum quoddam frustum antiquissimi serici: & vnus frustum de serico laboratum ad listas rubeas, & aureas, que habet in se, de saxo Prasepis, quod est ad modum cartiche.

Vna capsula lignea depicta aliquantulum longa cum aliquibus figuris, in qua stant reliquia Apostolorum, videlicet Philippi, Iacobi, & Bartholomaei. Item sanctorum Calisti, Marcelli, Sixti Pape, & martyris. Item sanctorum Naboris, & Felicis, Nerei, & Achillei, atque Pancratij, & Sebastiani martyrum. Item sanctarum Viuiane, & Euphemie virgin. & martyris. Et aliorum Sanctorum, & lapides sepulchri Domini nostri Iesu Christi.

Capsula vna de osse, seu ebore, in qua est quedam capsula de marmore cum cooperculo etiam de marmore, & plena reliquijs Sanctorum, cum quodam vitro de super, ut videri possint, & non tangi. Item reliquia de sancta Ursula in sindone nigra. Item vnus panniculus lineus cum lapide sancti Sepulchri. Item dua ligaturae in vno panno lineo, & est scriptura, que dicit, in quadam ampulla stant reliquia Apostolorum Petri, & Pauli, & in alia ampulla est de lacte Beate Virginis Mariae, & stant reliquia sancte Viuiane virginis, & martyris. Et alia scriptura dicit: Hic in bambasio est inuolutum de cerebro sancte Viuiane virg. & mart.

Vna capsula de ligno cooperta osse, seu ebore, in qua stant multa Sanctorum reliquia sine scriptura. Cum scriptura vero sunt haec, videlicet: Mentum sancte Basiliscie: Os Beate Catharinae virginis, & martyris: Os sancti Abundij: Duo

Vascula vitrea parua. Vna capsula lignea, A retro stant arma Episcopi Carpentoraten. ponderis unciarum viginti quinque cum dimidia. Cuppa una parua, rotunda, cooperta de charta, & ligata, ac sigillata sigillo paruo Capituli, sine aliqua scriptura.

Vna Tabula longa ad mensuram unius brachij, & larga ad mensuram dimidij, in qua est affixa quaedam Imago Beate Virginis laborata ex auro, & serico, cum filio in brachio dextro, & una puella ad pedes, cum duobus medijs Angelis ad caput, & cum litteris græcis circumcirca, & armis Iacobi de Prouensano, qui eam donauit.

Quaedam Tabula quadra, cum imagine Beati Hieronymi studentis, quam donauit Reuerendissimus Dominus Rothomagensis.

Tabula una parua cum quodam pede, posita in quadam basi lignea, que habet figuram crucifixi, & Sancte Marie, & S. Ioannis in vitro, & est circumdata reliquijs sanctis, retro habet arma Domini Cardinalis Venetiarum.

Vna Cona, que clauditur, ubi est depicta Beata Virgo habens filium in ulnis, & à latere dextro figuram unius sancti Pape, à sinistra figuram Sancte Catharine, supra caput Beate Virginis est Christus resurgens è monumento; in fenestris, que clauduntur à dextra est figura Sancti Pauli, à sinistra Sancti Hieronymi.

Extra verò Tabernaculum est sanctissimæ Virginis Imago, in crassa tabula, ex Sancti Lucæ Euangelistæ manu depicta, perennibus miraculis illustris, & in celeberrimo sacello Pauli Quinti Pontificis Maximi, magnifica sanctitate, à fundamentis extructo collocata.

In sacello Sixti Quinti Pont. Max. Christi Præsepe.

Corpus S. Matthiæ Apostoli, sub Altari maiori.

Corpus S. Hieronymi.

Quinque sanctorum Innocentium reliquiæ à Sixto Quinto ex Sancto Paulo, in suum sacellum translatae sub Sanctæ Lucie Altari.

Alia Imago similis cum basi quadra, que tenet filium in brachio dextro.

Tabula una deaurata, ubi est facies tantum Saluatoris picta, ceterum deaurata.

Vna alia Tabula aliquantulum longa, ubi est picta gloriosa Virgo cum filio in brachio sinistro, & cum quatuor Angelis, & uno Fratere ordine Predicatorum genuflexo.

Tabernaculum unum de argento, ubi est Christus coronans Beatam Virginem ex ambra coloris crocei: & supra est facies Saluatoris, eiusdem materie, & coloris: & ad pedes de ligno Crucis, & de reliquijs sancte Brigide, &

Q V A R A T I O N E
SANCTI HIERONYMI CORPVS

Ex Bethlehem in hanc Basilicam fuerit deductum.

Cap. IV.

DE O praesentem sermonem instituiamus, ne aliqui audeant corporis S. Hieronymi, historiam velut inanem contemnerent: ob quam rem satis conferre censemus, si ea designentur, quae in libro antiquissimo Archiuu S. Mariae Maioris manuscripto sunt notata; quod etiam in alio libro legitur in S. Petri apud Vaticanum Archiuo asseruato. sic enim habetur: *Qualiter corpus Beati Hieronymi egregij Doctoris delatum est Romam. & in Basilica Beatae Virginis Mariae ante Praesepe deuotissime fuit collocatum. Inter laudabiles praerogatiuas, quas reuerende, & Alma Vrbi diuina clementia contulit abunde, corpora praecipuorum Apostolorum, scilicet Petri, & Pauli, Philippi, & Iacobi, Bartholomaei, atque Matthiae, nec non preciosorum Martyrum, Confessorum, Virginum ad tuitionem firmissimam, & gloriam perpetuam possidendam sibi praebuit exultanter, quorum potentissimis suffragijs temporaliter magnificata eniteant, & ab aeterna iucunditate in caelestibus perenniter gloriosae resplendant. Inter quos Beatus Hieronymus Doctor egregius locum magnificum in praesentata Vrbe, apud Basilicam perpetuae Virginis Mariae, quae ponitur ad Praesepe, meruit obtinere, ut in ipsius regali domo decentius quiesceret, quam in vita magnificis, & deuotissimis laudibus studuit excellentius commedare fideliter. Qualiter itaque corpus eiusdem mirabilis Doctoris in Bethlehem, ubi sepultum fuerat, ad praesentam gloriose Virginis aulam, Romae delatum fuerit; sicut a sanctis, & honestis Episcopis, & ab antiquioribus Presbyteris, & Sacerdotibus Dominum timentibus assertione veridica percepimus, ad laudem ipsius Beatissima, breui quidem sermone cum dilectione legentibus referamus. Igitur postquam Ciuitas illa sancta Hierusalem propter peccata mortalium, sanctissimis cunctis mansit orbata reliquis, solo venerandi Doctoris corpore in sancta Maria de Bethlehem secretius tunc, & absque decenti honore manente, volens ad magnificam Urbem,*

A unde prius Cardinalis recesserat, suum corpus sanctissimum reportari, & in praedicta Domo Genitricis altissimi venerabiliter collocari; apparuit cuidam sanctissimo Monacho in partibus Ultramarinis manenti, cui placido, ac dulci oraculo inquit. *Frater amande, & in caelesti gloria mecum locande scias me & in auxilio Reginae caelestis a Deo impetrasse, ut corpus meum tuis laudibus, & expensis debeas extumulare, & Romam quanto citius integraliter, & deuote portare: & ante ianuam illius Beatissima cripta, quae Praesepe Domini appellatur, in tumulo humili satagas collocare; ut corpus meum in sancta illa Basilica dulcissime Regina adhaereat, quam viuens ab infantia mea dilexi, in iuuentute quesiui, & in senectute totis viribus licet insufficiens, predicauit; & usque ad finem meum pijs, & sanctis scripturarum testimonijs collaudaui. Cumque ille homo sanctus talia a Sancto Hieronymo in visione, terna uisitatione audiuisset, surrexit prope, & ad locum accessit, & caute duobus socijs comitantibus beatissimum corpus substulit, mirae odoris fragrantia ibidem exuberante, oculis ad propria redijt, & ne scandalum in locis illis excresceret, secretum tenuit, donec ad Urbem, sicut poposcerat Sanctus ueniret deuotus. Et quoniam iam deuotus Monachus Christi fidelissimus a Sancto Hieronymo intellexerat, ut in talibus populares uitaret auras obsequijs, ne a Curia minorationem suarum reliquiarum aliquid pateretur, ad Basilicam saepe dictam cum duobus illis socijs clanculo de nocte ueniens solis Canonicis ipsius Aula assistentibus, & tam corde, quam mente, submissa uoce laudes Domino, & Beatae Virgini deuotissimas referentibus, inter columnas Basilicae, & ianuam Praesepe plena mentis uigilantia sepeliuit. In quo sepulturae officio nominati quidem Canonici cum Monacho, & socijs suis duobus inenarrabilem odoris suauitatem senserunt, & claritatem immensam, quam in eadem Basilica nunquam uiderant, Beati oculis conspexerunt. . . . namq[ue] sepulturae doctissimi laudatoris, & deuotissimi Hieronymi, luna lucidior, & sole splendidior omnibus odorantis suauior rosis, & conuallium mysticis uallata pretiosis lilijs splendidissima Virgo Maria, quae cuncta praemissa ad honorem sui fidelissimi, & ad possidendam ineffabilem, quam ipse meruerat gloriam sempiternam, dulcissima Domina monstrauit, ipsa per Salomonem de semetipsa suaue testimonium perhibente. Qui elucidant me, uitam eternam possidebunt. Gaude itaque Doctor beate, gaude*

B *in tumulo humili satagas collocare; ut corpus meum in sancta illa Basilica dulcissime Regina adhaereat, quam viuens ab infantia mea dilexi, in iuuentute quesiui, & in senectute totis viribus licet insufficiens, predicauit; & usque ad finem meum pijs, & sanctis scripturarum testimonijs collaudaui. Cumque ille homo sanctus talia a Sancto Hieronymo in visione, terna uisitatione audiuisset, surrexit prope, & ad locum accessit, & caute duobus socijs comitantibus beatissimum corpus substulit, mirae odoris fragrantia ibidem exuberante, oculis ad propria redijt, & ne scandalum in locis illis excresceret, secretum tenuit, donec ad Urbem, sicut poposcerat Sanctus ueniret deuotus. Et quoniam iam deuotus Monachus Christi fidelissimus a Sancto Hieronymo intellexerat, ut in talibus populares uitaret auras obsequijs, ne a Curia minorationem suarum reliquiarum aliquid pateretur, ad Basilicam saepe dictam cum duobus illis socijs clanculo de nocte ueniens solis Canonicis ipsius Aula assistentibus, & tam corde, quam mente, submissa uoce laudes Domino, & Beatae Virgini deuotissimas referentibus, inter columnas Basilicae, & ianuam Praesepe plena mentis uigilantia sepeliuit. In quo sepulturae officio nominati quidem Canonici cum Monacho, & socijs suis duobus inenarrabilem odoris suauitatem senserunt, & claritatem immensam, quam in eadem Basilica nunquam uiderant, Beati oculis conspexerunt. . . . namq[ue] sepulturae doctissimi laudatoris, & deuotissimi Hieronymi, luna lucidior, & sole splendidior omnibus odorantis suauior rosis, & conuallium mysticis uallata pretiosis lilijs splendidissima Virgo Maria, quae cuncta praemissa ad honorem sui fidelissimi, & ad possidendam ineffabilem, quam ipse meruerat gloriam sempiternam, dulcissima Domina monstrauit, ipsa per Salomonem de semetipsa suaue testimonium perhibente. Qui elucidant me, uitam eternam possidebunt. Gaude itaque Doctor beate, gaude*

C *in tumulo humili satagas collocare; ut corpus meum in sancta illa Basilica dulcissime Regina adhaereat, quam viuens ab infantia mea dilexi, in iuuentute quesiui, & in senectute totis viribus licet insufficiens, predicauit; & usque ad finem meum pijs, & sanctis scripturarum testimonijs collaudaui. Cumque ille homo sanctus talia a Sancto Hieronymo in visione, terna uisitatione audiuisset, surrexit prope, & ad locum accessit, & caute duobus socijs comitantibus beatissimum corpus substulit, mirae odoris fragrantia ibidem exuberante, oculis ad propria redijt, & ne scandalum in locis illis excresceret, secretum tenuit, donec ad Urbem, sicut poposcerat Sanctus ueniret deuotus. Et quoniam iam deuotus Monachus Christi fidelissimus a Sancto Hieronymo intellexerat, ut in talibus populares uitaret auras obsequijs, ne a Curia minorationem suarum reliquiarum aliquid pateretur, ad Basilicam saepe dictam cum duobus illis socijs clanculo de nocte ueniens solis Canonicis ipsius Aula assistentibus, & tam corde, quam mente, submissa uoce laudes Domino, & Beatae Virgini deuotissimas referentibus, inter columnas Basilicae, & ianuam Praesepe plena mentis uigilantia sepeliuit. In quo sepulturae officio nominati quidem Canonici cum Monacho, & socijs suis duobus inenarrabilem odoris suauitatem senserunt, & claritatem immensam, quam in eadem Basilica nunquam uiderant, Beati oculis conspexerunt. . . . namq[ue] sepulturae doctissimi laudatoris, & deuotissimi Hieronymi, luna lucidior, & sole splendidior omnibus odorantis suauior rosis, & conuallium mysticis uallata pretiosis lilijs splendidissima Virgo Maria, quae cuncta praemissa ad honorem sui fidelissimi, & ad possidendam ineffabilem, quam ipse meruerat gloriam sempiternam, dulcissima Domina monstrauit, ipsa per Salomonem de semetipsa suaue testimonium perhibente. Qui elucidant me, uitam eternam possidebunt. Gaude itaque Doctor beate, gaude*

D *in tumulo humili satagas collocare; ut corpus meum in sancta illa Basilica dulcissime Regina adhaereat, quam viuens ab infantia mea dilexi, in iuuentute quesiui, & in senectute totis viribus licet insufficiens, predicauit; & usque ad finem meum pijs, & sanctis scripturarum testimonijs collaudaui. Cumque ille homo sanctus talia a Sancto Hieronymo in visione, terna uisitatione audiuisset, surrexit prope, & ad locum accessit, & caute duobus socijs comitantibus beatissimum corpus substulit, mirae odoris fragrantia ibidem exuberante, oculis ad propria redijt, & ne scandalum in locis illis excresceret, secretum tenuit, donec ad Urbem, sicut poposcerat Sanctus ueniret deuotus. Et quoniam iam deuotus Monachus Christi fidelissimus a Sancto Hieronymo intellexerat, ut in talibus populares uitaret auras obsequijs, ne a Curia minorationem suarum reliquiarum aliquid pateretur, ad Basilicam saepe dictam cum duobus illis socijs clanculo de nocte ueniens solis Canonicis ipsius Aula assistentibus, & tam corde, quam mente, submissa uoce laudes Domino, & Beatae Virgini deuotissimas referentibus, inter columnas Basilicae, & ianuam Praesepe plena mentis uigilantia sepeliuit. In quo sepulturae officio nominati quidem Canonici cum Monacho, & socijs suis duobus inenarrabilem odoris suauitatem senserunt, & claritatem immensam, quam in eadem Basilica nunquam uiderant, Beati oculis conspexerunt. . . . namq[ue] sepulturae doctissimi laudatoris, & deuotissimi Hieronymi, luna lucidior, & sole splendidior omnibus odorantis suauior rosis, & conuallium mysticis uallata pretiosis lilijs splendidissima Virgo Maria, quae cuncta praemissa ad honorem sui fidelissimi, & ad possidendam ineffabilem, quam ipse meruerat gloriam sempiternam, dulcissima Domina monstrauit, ipsa per Salomonem de semetipsa suaue testimonium perhibente. Qui elucidant me, uitam eternam possidebunt. Gaude itaque Doctor beate, gaude*

E *in tumulo humili satagas collocare; ut corpus meum in sancta illa Basilica dulcissime Regina adhaereat, quam viuens ab infantia mea dilexi, in iuuentute quesiui, & in senectute totis viribus licet insufficiens, predicauit; & usque ad finem meum pijs, & sanctis scripturarum testimonijs collaudaui. Cumque ille homo sanctus talia a Sancto Hieronymo in visione, terna uisitatione audiuisset, surrexit prope, & ad locum accessit, & caute duobus socijs comitantibus beatissimum corpus substulit, mirae odoris fragrantia ibidem exuberante, oculis ad propria redijt, & ne scandalum in locis illis excresceret, secretum tenuit, donec ad Urbem, sicut poposcerat Sanctus ueniret deuotus. Et quoniam iam deuotus Monachus Christi fidelissimus a Sancto Hieronymo intellexerat, ut in talibus populares uitaret auras obsequijs, ne a Curia minorationem suarum reliquiarum aliquid pateretur, ad Basilicam saepe dictam cum duobus illis socijs clanculo de nocte ueniens solis Canonicis ipsius Aula assistentibus, & tam corde, quam mente, submissa uoce laudes Domino, & Beatae Virgini deuotissimas referentibus, inter columnas Basilicae, & ianuam Praesepe plena mentis uigilantia sepeliuit. In quo sepulturae officio nominati quidem Canonici cum Monacho, & socijs suis duobus inenarrabilem odoris suauitatem senserunt, & claritatem immensam, quam in eadem Basilica nunquam uiderant, Beati oculis conspexerunt. . . . namq[ue] sepulturae doctissimi laudatoris, & deuotissimi Hieronymi, luna lucidior, & sole splendidior omnibus odorantis suauior rosis, & conuallium mysticis uallata pretiosis lilijs splendidissima Virgo Maria, quae cuncta praemissa ad honorem sui fidelissimi, & ad possidendam ineffabilem, quam ipse meruerat gloriam sempiternam, dulcissima Domina monstrauit, ipsa per Salomonem de semetipsa suaue testimonium perhibente. Qui elucidant me, uitam eternam possidebunt. Gaude itaque Doctor beate, gaude*

Beatum H. Hieronymi corpus & in Urbem translatum & hic repositum

Eccell. 24.

K 3 & exul-

Et exulta Iesu Christi amice, in charitate vera fundate, quod illa dulcissima Cali, Et mundi Regina, quam uiuens in seculo immensis laudibus, Et pretiosis predicationibus elucidasti, te in tuo aduentu mirabiliter honorauit, coram Iudice nostro superno equanimiter magnificauit, Et in caelesti Palatio cum Angelis, Et Archangelis perenniter coronauit, atque in hac sua regali, Et aula speciosa locum idoneum tandem tibi honorabiliter preparauit. Postquam etiam te consequenter uenerande, Et beatissime Christi Sacerdos nos tante, Et gloriosa Virginis, Et tue sanctitatis, licet indigne, tamen assidue, Et deuotissime laudatores, quatenus sic nos tuum sanctissimum corpus assiduis laudibus magnificamus in terris, sic tuis pijs, Et assiduis precibus Saluatori nostro nos peccatores efficaciter recommenda in caelis. Ipso concedente, qui est super omnia Deus bonus in secula seculorum. Amen.

Eadem translationis huiusmodi Pij ij. Sixti. Pont. aliorumque testimonij comprobatur.

Ad huius Historiae confirmationem multa alia ex vetustissimis, authenticisque manuscriptis eruta adduci possent; sed solum, quae Pius Secundus summus Pontifex in duabus suis Bullis ait, tangemus his uerbis: Pius Episcopus seruus seruorum Dei. Vniuersis Christi fidelibus praesentes inspecturis salutem, Et Apostolicam benedictionem. Parua admodum, atque imbecilla sunt merita fragilitatis humane, nisi Sanctorum, atque electorum Christi precibus, ac patrocinij adiuuentur. Veneranda igitur sunt Altaria, sacella, monumenta, Templaque illorum pia oratione fidelium, quo faciliores ad impetrandam nobis ueniam reddantur. Cupientes autem summopere Diui Hieronymi, vniuersalis Ecclesiae Doctoris praecipui Aram, ubi corpus eius gloriosissimum in Beatae Mariae Maioris Urbis Romae Basilica, diuino aeternae uisus miraculo edificata, requiescit, congruis honoribus frequentari, omnipotentis Dei misericordia freti, Et Beatorum Apostolorum Petri, Et Pauli auctoritate, omnibus uere penitentibus, Et confessis, qui in translationis festiuitate eiusdem sancti, septimo Idus Maij a primis Vesperis, usque ad secundas, pijs oblationibus, suffragijs, Et orationibus aram illam uisitauerint, singulis quibusque annis plenariam omnium peccatorum suorum remissionem Apostolica auctoritate, praesentium tenore misericorditer concedimus, Et largimur perpetuo duraturam. Datum Romae apud sanctam Mariam Maiorem, Anno Incarnationis Dominicae 1458. duodecimo Kalendas Februarij, Pontificatus nostri anno primo.

Pius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Multas Sanctorum

A celebritates extra natalitios dies sancta Romana Ecclesia colendas instituit, ut eorum memoriam, uel tempore opportuniore, uel ueneratione ampliore recoleret. Qua nos etiam occasione permoti solemnitatem translationis Beatissimi Hieronymi Sacerdotis, Doctorisq; praecipui, quae olim septimo Idus Maij seruabatur, in uigiliam Ascensionis Dominicae, qua maior populorum frequentia ad Sanctorum sacraria ex finitimis Urbis locis confluere dignoscitur, agendam celebrandam Apostolica auctoritate statuimus: B atque ut ipsius gloriosi Doctoris ara in Beatae Mariae Maioris Urbis Romae Basilica constituta, apud quam, ut sacrae dormitionis hora eadem qua floruit carne quiescit, illa die fructuosius, Et deuotius honoretur, plenariam remissionem pridem a nobis concessam ad eandem uigiliam transferetes, omnibus uere confitentibus, Et confessis, qui a primis Vesperis diei praecedentis, usque ad occasum solis eiusdem uigiliae aram ipsam uisitauerint, Et pijs elemosynas, oblationesque porrexerint, singulis quibusque annis plenariam remissionem peccatorum suorum, perpetuo duraturam misericorditer elargimur. Datum Romae apud sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicae 1464. Kalendis Iunij, Pontificatus nostri, anno sexto. Hoc etiam Sixtus Quartus in quadam sua Bulla confirmat his uerbis: Sixtus Quartus seruus seruorum Dei, Et c. Boni nobis inter caetera animabus nostris salutaria Sanctorum merita proposita sunt in his diabolicis contagijs expediti, omnipotenti Deo acceptiores, gratioresque reddamur. Hoc itaq; feliciter. Pius Papa Secundus praedecessor noster considerans, ut diligentiores, auidioreq; ad suffragia Sanctorum expetenda, impetrandaq; nos faceret, Omnibus uere penitentibus, Et confessis, qui a Beatissimi Hieronymi, in Basilica B. Mariae Maioris de Vrbe, diuino aeternae uisus miraculo edificata fundatam, apud quam eius sacrum corpus noscitur esse reconditum, indubitanter Et c. Datum Romae apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicae 1472. quarto nonas Maij, Pontificatus nostri, anno primo. Nec praeter rem duxi ad confirmationem illa afferre, quae in Romano Martyrologio leguntur die 30. Septembris. ex quo splendet gloriosum Hieronymum in hac Basilica requiescere. Sic enim adest: In Bethlehem Iudae depositio sancti Hieronymi Presbyteri, Et Ecclesiae Doctoris, qui omnium studia literarum adeptus ac probatorum Monachorum imitator factus, multa haeresum monstra gladio doctrine suae confodit. Demum cum ad decrepitam usque uixisset aetatem, in pace quieuit, sepultusq; est ad Pra-

ad Præsepe Domini, cuius corpus postea Romam A
delatum in Basilica sanctæ Mariæ Maioris dig-
no honore seruatur. Quæ historia adeo vera,
existit, vt integra volumina reperiantur, quæ
id accuratè pertractant. & si tēpus pro huius
confirmatione ponere vellemus, nec non
etiam testimonia, sic liber excreset, vt tæ-
dium Lectori afferret. Vt tamen non solum
huic tractationi terminus, sed etiā aliter sen-
tientibus imponatur, nonnulla ex Romano
Breuiario proferemus. Qui ad summam sene-
ctutem perueniens, sanctitate, & doctrina il-
lustris, Honorio Imperatore migravit in Cælum.
Cuius corpus ad Bethleem sepulchrum, postea Ro-
mam in Basilica sanctæ Mariæ ad Præsepe
translatum est, &c.

Et in manuscriptis, cuius inscriptio est
Passio Sanctorum Martyrum, in fine habe-
ret, Liberium Papam, dum hanc consecra-
ret Ecclesiam, simul plurimis reliquijs or-
nasse cum maius Altare, tum quoque sanctif-
simi Præsepis: ita enim legitur. Quam præ-
fatam Basilicam idem Pontifex in honorem Dei, C
& B. Mariæ Virginis consecrauit. In qua qui-
dem sibi Præsepe Domini, Cunabula, fenum, &
pannos Domini nostri Redemptoris in eiusdem
Præsepis Altari miro ordine reuerenter cum mul-
tis alijs Apostolorum, Martyrum, Confessorum,
atque Virginum reliquijs, quorum nomina su-
peruacaneum est nominare, collocauit. In maiori
siquidem Altari de lacte eiusdem gloriose Vir-
ginis, de capillis ipsius, & canipium sui sacra-
tissimi capitis, unā cum vestimento sanctif-
simi corporis deuotissimè recōdidit: ante quod qui-
dem Altare sub lapide porphyreo Beati Matthæi
corpus requiescit, & eius caput exterius à Cano-
nicis ipsius Basilicæ conseruatur.

Hic à difficultate abstinemus à multis
agitata, scilicet num hic sanctus, Presbyter
Cardinalis Romanæ Ecclesiæ fuerit. sed veri-
tatem suis locis conseruantes, tantum ad-
demus, quod in Archiuo adest, hoc pacto:
Extat pictura antiquissima musiuæ, in qua in-
spicitur imago sancti Hieronymi docentis

Paulam, & Eustochium cum mi-
tra, quæ est insigne Cardina-
latus, ac certum testi-
monium, ces-
sante in
eo
Episcopali di-
gnitate.

*

DE PRAESTANTIA,
ET NOBILITATE

Basilicæ Sanctæ Mariæ
Maioris.

Caput V.

T huius Ecclesiæ excellentia
apparet, est necessarium
antea ostēdere Romæ quin-
que Patriarchales Basilicas
inueniri, inter quas, sancto
Ioanne excepto, hæc primum locum obti-
net; nec quidem tantum Romæ, sed etiam
in Christiano orbe vniuerso. Prima Patriar-
chalis occurrit Sancti Ioannis Laterani, olim
Saluator appellata; postea Sanctæ Mariæ
Maioris, vel certè ad Præsepe. Tertia San-
cti Petri in Vaticano. Quarta Sancti Pauli
in via Ostiensis. Quinta sancti Laurentij mar-
tyris, in via Tiburtina. Et sanè quod hæc
secundam sedem inter omnes possideat, li-
cet ex Baronio cognoscere, & etiam alijs.
Sic enim scribit. Sunt in Ecclesia Romana,
(Romæ scilicet) quinque Ecclesiæ Patriarcha-
les. Prima est Ecclesia Lateranensis, quæ Con-
stantiniana, & Basilica Saluatoris diuerso no-
mine nuncupatur. Quæ habet septem Episco-
pos Cardinales, Collaterales Episcopos nomina-
tos, siue hebdomadarios, qui singula hebdoma-
da Cappelle Pontificiæ seruitio adstant. Erant
que hi, Episcopus Ostiensis, Portuensis, &
sanctæ Rufinæ, vel Syluæ candidæ: Episco-
pus Albanensis, Sabinensis, Tusculanus, &
Prænestinus.

Alia Patriarchalis est sancta Maria Ma-
ior dicta, in qua habentur septem Cardinales
Presbyteri, scilicet Cardinalis sanctorum Apo-
stolorum Philippi, & Iacobi, sancti Cyriaci in
Thermis, sancti Eusebij, sanctæ Pudentianæ,
sancti Vitalis, sanctorum Petri, & Marcelli-
ni, & sancti Clementis.

Alia Patriarchalis Ecclesia sancti Petri,
in qua item septem sunt Presbyteri Cardinales,
scilicet, sanctæ Mariæ Transyberim, sancti
Chrysogoni, sanctæ Cecilie, sanctæ Anastasie,
sancti Laurentij in Damaso, sancti Mar-
ci, sanctorum Martini, & Syluestri.

Alia Ecclesia Patriarchalis est Basilica san-
cti Pauli, in qua sunt Cardinales septem, San-
ctæ Sabine, sanctæ Priscæ, sanctæ Balbinæ,
sanctorum Nerei, & Archilei, sancti Sixti,
sancti Marcelli, & sanctæ Susanne.

Quinta

Honoph. Pann.
in tract. de sept.
Eccles.
Romæ quinque
Ecclesiæ patriar-
chales.
Baron. rom. 1.1.
ad ann. 1057.

Inter Eccles. pa-
triarch. Eccles. S.
Mariæ Maioris
primas tenet
post Lateranen.
I. aron. ubi sup.
Ex scripto anti-
quo ex Vaticano
Codice sanctorū
rituum Romana
Ecclesia.

Honoph. de sept.
Eccles. Bar. ubi
supra ex multo-
rum Bibliotheca
Vaticana manu
scriptis testimo-
nijs.
Vide etiam de
veritate huius
historia Ptolom.
de Luc. & Mar-
tinum Panu-
tiantium.

Liber. passionum
ss. Mart. apud
Monasterium S.
Ceciliæ in Trāst-
uerim.

De hac historia
videt Ciacc. in
Vita S. Damasi.
Forit de S. Hiero-
nymus Presb.
Cardinalis.

Quinta Patriarchalis erat Sanctus Laurentius extra muros, in qua sunt hi Cardinales, Sanctae Praxedis, Sancti Petri ad Vincula, Sancti Laurentij in Lucina, Sanctorum Ioannis & Pauli, Sanctorum Quatuor Coronatorum, Sancti Stephani in Calio Monte, S. Quirici.

Harum Ecclesiarum Primates in Laterano erat Cardinalis Decanus, in sancta Maria Maiore Archipresbyter Cardinalis, in reliquis tribus Abbas Cardinalis. Et sane quod haec Patriarchalis secundum locum teneat, ex illo valde cognoscitur; quia cum prima fuerit Saluatori dicata, post ipsum altera sedes potius matri eius, quam alicui ex Sanctis competit. Quod etiam ex Petro de Monte apparet, ubi miraculum in hac Ecclesia narrat, de quo distincte suo loco agemus: interrim sic testatur: *Illud quoque nobile, & iucundum miraculum, quod ante plures annos compertum, iam penè cum tempore mente elapsum fuerat, memoria sequentium mandare ultra non differam. Habetur Romae Patriarchalis Ecclesia in honorem perpetuae Virginis matris Domini consecrata, quae vulgari sermone sancta Maria maggiore, vocatur. Maior autem idcirco, quia post Lateranensem sanctissimi Saluatoris Ecclesiam, maior dignitate non solum Romanis, sed & totius orbis Ecclesijs est.*

Et Cardinalis Sireletus Bibliothecarius ad sanctum Carolum Cardinalè Borromæum scribens, in huius Ecclesiae tractatu ordinem Romani Cleri exponens, sanctae Mariae Maioris Ecclesiam primo loco reponit, etiam usque à Calisto Papa Tertio: *Observo in libro ceremoniali Caestini Tertij Pape, Clerum, & Canonicos sanctae Mariae Maioris in solemnibus Litanijs maioribus, quae fiebant in die sancti Marci ad sanctum Petrum, Canonicos, & Clerum sancti Petri olim processisse. Primum enim ibat Crux Sancti Laurentij extra muros. Secundo Sancti Petri. Tertio Sanctae Mariae Maioris. Quarto Lateran. Quinto Crux Pape.*

Et Caestini liber de caeremonijs agens, apud Vaticanam Bibliothecam legitur, & alius auctor manuscriptis contradicentiam, addit his verbis: *Quinque sunt Basilicae, quae Patriarchales vocantur, praecipuos Christiani orbis Patriarchas significantes. Lateranens. prima, quae summum Romanum Pontificem. Secunda Sancti Petri, quae Ephesum. Tertia Sancti Pauli, quae Alexandrinam. Quarta Sanctae Mariae Maioris, quae Antiochenam. Ultima Sancti Laurentij extra muros, quae Hierosolymitanam representat. Et inferius: Ranuccius Farnesius Cardinalis Sancti Angeli, Basilicae Lateranensis Archipresbyter dicere solitus*

erat Canonicos, & Clerum Sanctae Mariae Maioris in processionibus precedere debere Canonicos Sancti Petri. Quod etiam ex caeremoniali Caestini Tertij colligitur. Ponit enim in Litanijs maioribus, *Primo ibat Crux sancti Laurentij. Secundo sancti Petri. Tertio sanctae Mariae Maioris. Quarto Lateranens. Quinto vero loco Crux Pape.*

De significato, origine, progressibus harum quinque Basilicarum (Deo fauente) in nostra militia Romanae Ecclesiae fuscè trademus; tantum hic addentes quinque Mundi Patriarchas innuere; & quidem primum, & omnium caput Romanum Pontificem, ceteros verò peregrinos, & externos, nimirum Patriarcham Constantinopolitanum, Alexandrinum, Antiochenum, & Hierosolymitanum. Alij credunt quatuor orbis partes denotare, quae Romae summo Pontifici obedientiam praestant. Sed de his aliàs. Quod haec Basilica maximis fuerit honoribus à Pontificibus decorata, potest ex varijs deprehendi, sed praesertim ex Anaestasio Bibliothecario, qui testatur saepius Pontifices fuisse in ea creatos, & etiam coronatos, atque consecratos: nec non varia Concilia conuocata, & plures Pontifices habitasse. saepius etiam in anno summus Pontifex magna Cardinalium, & nobilissimorum pompa, atque caeremonijs ad illam ibat, ubi sacrificium fiebat, velut etiam hodie obseruatur à Paulo V. Pont. Max. quae omnia dignitatem manifestant, praeterquam quod valde refert asserere praeter huius Ecclesiae foribus Manichaeorum libros fuisse ignibus confignatos; ita enim Anaestasijs: *Fuit Gelasius Papa tempore Theodori Regis, & Zenonis Augusti. Gelasij temporibus inuenti sunt Manichaei in Vrbe Roma, quos in exilio deportari praecipit, quorum codices ante fores Basilicae S. Mariae maioris incendio concremauit.*

Et ad magis confirmandum, quod diximus, potest afferri quod Anaest. testatur vna cum alijs: *Post haec vero cunctus Dei populus congregatus est intra Venerabilem Basil. S. Dei genitricis ad Praesepe, ubi & omnes misericordiam Domini Dei nostri petentes, & ipsius Dominae nostrae sanctae, semperque Virginis Dei genitricis Mariae, bono animo, & consona voce praedictum beatissimum virum sibi eligunt Pontificem. Quem omnes sincera mente cum laudis precorij in Basilicam Saluatoris, quae appellatur Constantimiana deportauerunt, et exinde intus venerunt, & in Patriarchium iuxta morem intromiserunt. Et in 1. tomo Concil. in vita Valentini I. & apud eundem Anaest. sic adest: *Collectus igitur in unum Venerabilibus Episcopis, & gloriosis Roma.**

Zib. 1. Petrus de Monte

Zib. 2. de miraculis pag. 27. c. 3

vide S. Petrum mirabilis, & v. Christiana de Brina Virum, & Cluniacensis Abbatem opera haec non vulgari, S. Petri de Monte. Martyrum lib. 2. pagin. 27. de miraculo clericorum Romanorum in Ecclesia Matris Domini cap. 3.

Canonici S. Mariae Maioris, S. Petri Canonici in publicis supplicationibus distinguuntur

Eadem de Ranuccij testimonium.

Card. Sireletus in mensurae, Paganus de sup. Eccles. Quod significat curae istius quinque Patriarchales Ecclesiae non vna tantum est iurisdic. Ex mansuetudine Card. Sirelet. Anst. in vita Gelasij anno 491. Baron. tom. 4. ad ann. 491. In hac Basilica Crux Pontificis creatos, man. gualenque.

Nesius Manichaeorum lib. 1. p. 10. focibus huiusmodi fuisse ignibus esse tradit. Baron. tom. 4. ad ann. 771. Platini in vita Steph. 3. Concil. in vita 104. Caest. in vita 104.

Anaest. in vita Valentini Pontificis Baron. tom. 4. ad ann. 577. Platini in vita 104. Concil. in vita 104.

Anaest. in vita Valentini Pontificis Baron. tom. 4. ad ann. 577. Platini in vita 104. Concil. in vita 104.

Romanorum Proceribus, omnique ample Urbis Populo in Palatio Lateranensi, ut quod iam cordi celsitus reuelatum, equiter omnes tenebant, in uno multorum sonitu resonaret, unius voluntatis consensu fortiter acclamatum est, Valentinum sanctissimum Archidiaconum Sedis Apostolicæ dignum Valentini summi Pontificatus insula decorandum. His itaque melliflue dictis, una mox omnes pacis coniunctione manentes ad Ecclesiam sanctæ Dei genitricis, semperque Virginis Mariae, Domine nostræ Sacri Clericorum, & Romanorum Proceres pariter cum populo properantes, multiplices cum Domino gratias ac laudes reddentem more solito inuenerunt. Quem illico multum ac diutius renitentem, seque tanti regiminis fore incongruum voce strenua profitentem, alma plebs & letis vtriusque militiæ Romanorum electus est vocibus in Sede Pontificum, &c.

Fuit etiam in tali Basilica ad Pontificatum euectus Syluester Papa Tertius, velut apud Panuinum: Silæster Tertius olim Episcopus Sabinus, in schismate contra Benedictum VIII. Papa creatus fuit apud huius Basilicæ patriarchium.

Et Adrianus Secundus, ut ex prædictis, & ex prima parte decret. Nos tantum addeimus, quæ apud Gulielmum Bibliothecariū: Ita ut lapis Angularis salua reuerentia Iesu Christi Domini nostri, quodammodo possit vocari. Quoniam per ostensionem, immo profectionem suam soluens inimicitias cordium fecit utraque unum. Collectis igitur omnibus tam Episcopis cum vniuerso Clero, quam Primoribus Urbis, cum obsecundantibus sibi Populis, ab Ecclesia sanctæ Dei genitricis, semperque Virginis Mariæ, quæ appellatur ad Præsepe rapitur, trahitur, & ad Lateranen. Patriarchium certatim, ac à Procerum, & Plebis multitudine deportatur, &c.

Possent etiam addi de Benedicto Nono, & alijs quamplurimis, qui in tali Basilica sunt Pontifices creati, vel certè consecrati; sed cū passim apud Auctores occurrant, tantum satis sit indicasse.

Hæc Basilica Patriarchali Palatio iungebatur, vbi summi Pontifices morabantur, sed præsertim Adrianus Secundus, qui velut deprehenditur, etiam ibidem regios Legatos, & Imperatoris videtur excepisse; nec non Concilia congregasse, quod Gulielmus testatur: At verò Basilius Legatus Imperatoris, & Ioannes Metropolitæ Cæsareæ Cappadociæ, Nicolaus fuerant destinati. Hinc sanctissimo Papæ Adriano cum Episcopis, & Proceribus in Secretario sanctæ Mariæ Maioris, iuxta morem

A sanctæ Sedis Apostolicæ residenti se satis humiliter præsentarunt, dona, epistolæ obtulerunt.

Nicolaus Quartus ibidem residebat, & pariter. Clemens Tertius, dum Romæ manerent, & plurimi credunt non solum sanctum Gregorium ibidem habitasse, sed etiam Homilias scripsisse. Sic ex Auctoribus, & Bullis cognoscitur, quæ in Vaticano asseruantur, sub data apud sanctam Mariam Maiorem. Solebant pariter in quatuor temporum ieiunijs Cardinales declarari, qui tunc creati erant, quod Honuphrius affirmat: Quatuor ferijs quatuor temporum in Statione, quæ in ea erat, Pontifex Romanus eos, quos Diaconos, & Presbyteros Cardinales creare constituerat, in hac Basilica publicè pronuntiabat.

In hac Basilica fuit pronuntiatus Card. Pompeius Columna, Anno Dominicæ Natiuitatis millesimo quadragesimo septuagesimo tertio, Pontificatus secundo, die Veneris, nonis Maij, Romæ apud sanctam Mariam Maiorem, Papa Sixtus Quartus fecit secundam Cardinalium ordinationem, qua octo Cardinales Presbyteros creauit, qui fuerunt Philippus de Leui Gallus Archiepiscopus Arelatensis Presbyter Cardinalis Sanctorum Petri, & Marcellini. Stephanus Nardinus Foroliuensis Archiepiscopus Mediolanensis, Presbyter Cardinalis tituli Sancti Adriani, mox Sanctæ Mariæ Transyberim. Auxias de Podio Valentinus Hispanus, Archiepiscopus Montis Regalis in Sicilia, Presbyter Cardinalis Sancti Vitalis, mox tituli Vestine, post tituli Sanctæ Sabine. Petrus Gundisaluuus de Mendoza Hispanus, Episcopus Saguntinus, Presbyter Cardinalis, tituli Sanctæ Mariæ in Dominica. Antonius Iacobus Venerius Recanatenensis, Picenus Presbyter Cardinalis, tituli Sanctorum Viti, & Modesti in Macello Martyrum. Ioannes Baptista Cibo Genuensis, Episcopus Melfitensis, Presbyter Cardinalis, tituli Sanctæ Balbinæ. Ioannes Arcimboldus Mediolanensis Episcopus Nouariensis, Presbyter Cardinalis, tituli Sanctorum Nerei, & Archilei. Philippus Vgonuti Gallus Burgundus, Episcopus Matisconen. Presbyter Cardinalis, tituli sanctæ Lucie in Silice (vt ait Frater Alphonfus Ciacconus in vita Sixti Quarti) cum alijs, qui breuitati studeo omittuntur. Licet etiam huius Ecclesiæ dignitatem ex alijs comprehendere, de quibus suis locis. nos modo addemus, quod fuit prius notatum, antiquos Pontifices, & etiam nostris temporibus sæpius in anno sacrum fecisse, Cardinalium Collegio adstante. Et primum in Stationum diebus, in nocte Natiuitatis Domini, & etiam in die Purificatio-

D

E

In bulla eiusd. Nicol. in Ar. bi. huius Basilicæ. In registro Pij Secundi & in Archiepiscopo.

Honuph. d. sep. Eccles. pag. 24.

Onuph. & Ciac. in vita Sixti IV.

Honuph. de sep. Eccles. pag. 239. & 240.

Adrian. c. Adrianus in vita Pontificum in consuetudinibus in Biblioth. Vatic. sub nomine Damasi in Vit. Adrian. 2. in Anast. Catal. Biblioth. in vita Adrian. 2. Baron. tom. 10. ad ann. 867. Plat. & Honuph. in vita Adrian. 2.

Apud hanc Aedem summos quoque habitant Pontifices.

In bulla eiusd. Guliel. Biblioth. in vita Adriani 2. Honuph. in Plat. in annotation. in Adr. 2. Vit. Baron. tom. 20. Pontificale Romanum sub nomine Damasi in vita Hadr. 2. in Bibliotheca Vaticana.

In manuscript.
superius citato.

ficationis Beatae Mariae Virginis, Die sancti Ioannis Euangelistae, & alijs diebus, quos Cardinalis Sirletus in suo tractatu declarat: Nocte Natalis Domini ad Cappellam Praesepij in prima missa, in missa maiori, &c. In die Assumptionis Beatae Virginis. In festo Dedicacionis Ecclesiae Niuvis, quibus diebus, & praesertim Natalis Domini, Purificationis, Paschae, & Ascensionis Dominicae, Pontifex in ea missas celebrare solebat, & die Purificationis processionem, a sancti Adriani ad dictam Basilicam candelis accensis, pedibus nudis incedebat, ibique celebrare solebat. & nocte Natalis Domini in Cappella Praesepij: Die vero in altari maiori sacra faciebat.

Anast. in vita
Adriani I. Hon.
& Platin & alij
Baron. tom. 9.
ad ann. 779.
usque ad 795.

Et Sixti Quinti Pontificatu, Natalis Domini nocte, nosmet vidimus Missam celebrari magna caeremonia, summo Pontifice, & Cardinalium Collegio praesentibus. Huius Ecclesiae nobilitatem simul etiam denotat, quia Adrianus Primus circa annum Domini 779. Carolum Magnum hic excepit, vna cum suis omnibus; ad quorum spectum summus Pontifex sacra celebravit die Paschae Resurrectionis Domini. Quo pacto in Lateranum peruenerunt. Sic Anastasius: *Alio vero die, illucescente Dominico sancto in ipsa sacratissima Paschali festiuitate direxit diluculo ipse sanctissimus Praesul cunctos Iudices & cuncta obsequia militum ad eundem Regem, & cum magno honore eum suscipientes, in Ecclesiam sanctae Dei genitricis ad Praesepe prope rauit cum omnibus, qui cum eo aduenerant Franc. Et post missarum solemniam celebrata perrexit cum praenominato Pontifice in Lateranum. Patriarchium, illic ad mensam Apostolicam pariter epulati sunt. Alia vero die, secunda feria, simili modo in Ecclesiam sancti Petri.*

Tom. 8. ad ann.
447. in vita
Leon. Papa 3.

Nec silentio praetermittendum est, quod Baronius ad huius Basilicae nobilitatem ostendendam hoc pacto annotauit: *Referre etiam ad Pontificem quod gestum esset, Notariorum partium fuisse, cum ex multis alijs, tum ex Romano ordine habes in officio Missae, ubi dicitur: Die autem resurrectionis Dominicae, procedente Pontifice ad sanctam Mariam, Notarius Regionarius stat in loco, qui dicitur Merulanas, & salutato Pontifice dicit: In nomine Domini nostri Iesu Christi baptizati sunt hesternae nocte in sancta Dei genitrice Maria infantes, masculi tot numero, feminae tot, &c.*

Adest etiam in hac Basilica sacrum ostium, pro anno Iubilaei, quod Archipresbyter Cardinalis aperit: & maiori Altari eadem privilegia sunt concessa, quae Lateranense habet, velut idem Sirletus his verbis: *In ea anno*

A *sancti Iubilaei est Porta sancta, quae ab Archipresbytero aperiri solet, quod a Clemente Septimo fuit institutum. Super eius Altari maiori nemo nisi Papa vel Cardinalis, Domini Papae licentia celebrat, ut in sancti Petri, & Lateranensis Ecclesiae Altaribus.*

In Archiuio Capituli sancti Petri in Vaticano Caeremoniale asseruatur, cuius inscriptio est huiusmodi: *Caeremoniale Benedicti Canonici sancti Petri, &c.* Ex quo intelligitur ritus, & reuerentia, quae apud Priscos Pontifices de hac Basilica vigeat. Etenim sic legitur: *In Assumptione sanctae Mariae Dominus Papa cum omni Curia facit Vespere, & Vigiliis nouem lectionum in Ecclesia sanctae Mariae Maioris.*

Anno Domini 865. in eadem Ecclesia, Nicolaus Primus, Concilium congregauit, anno Pontificatus octauo, in quo fuit habitum de restitutione Rothaldi Sueuionum. Episcopi suae Ecclesiae. Baronius: *Post illa quae in Vigilijs Natalis diei Domini transacta fuisse in Ecclesia sanctae Mariae ad Praesepe tradit, quando videlicet iussus est indui sacerdotalibus indumentis, subiicit ista. Rursum expectatis aliquantulis diebus, scilicet usque ad diem Natiuitatis sanctae Virginis Agnetis, quae est duodecimo Calendas Februarij, sed nec sic quisquam adfuit aduersus Rothaldum iam restitutum Episcopum.* Hinc intelligitur quanta sit huius Basilicae praestantia, cuius muneri septem Cardinales destinabantur, quod Ptolomaeus Lucensis testatur in summorum Pontificum Chroni-

D *cis his verbis: Presbyterorum Cardinalium quilibet suam septimanam seruans in Missis, & horis assistent Domino Papae. Postea cum numerauerit septem Episcopos, qui Altari maiori sancti Ioannis Laterani adstant, addit septem Presbyteros Cardinales, qui Ecclesiae sanctae Mariae Maioris seruiebant hoc ordine: Septem Cardinales Presbyteros sanctae Mariae Maioris sunt sanctorum Apostolorum, sancti Cyriaci in Thermis, sancti Eusebij, sanctae Pudentianae, sancti Vitalis, sanctorum Marcellini, & Petri, sancti Clementis.*

E Sequitur postea ordo caeterorum Presbyterorum Cardinalium in caeteris Basilicis Patriarchalibus seruientium, ut superius retulimus. Quare non est negandum hanc Basilicam post sanctum Ioannem Lateranensem, primum gradum occupare. Et ad huius confirmationem, vnum addemus ex veteri Caeremoniali, dum de B. Virg. Assumptione tractat, cuius festiuitatem summus Pontifex maxima popa, & apparatu celebrabat. Sic enim inquit: *In vigilia S. Mariae, mane Dominus*

Papa

Archiep. in
in vatican.

De hoc Concilio
vide Anast. in
vita Nicol. I.
Honorij. Platin.
Cicco. in vita
eiusd.
Concil. 2. tom.
Synod. Rom.
in vita Nicol.
Bar. tom. 10. ad
ann. 106. in
vita Nicol. I.
Ludouic. tom.
x. Michae.
imp. ann. 10.
Anast. in vita
Nicol. Papa 1.

Vide Platin.
Ludouic. tom.
10. ad ann. 106.
eum Chroni.

Vide A.
vita de
de Petri
de B.
ann. 7.
de P.
de S.

Ex ceremoniis
Benedicti Cas-
sini S. Petri ad
D. Guidonem de
Castro, qui fuit
frater Calestin.
Papa II. circa
annum Domini
1124. Extr. Ca-
nonum, in Ar-
chiepiscopi Cas-
sini.

Papa cum Cardinalibus discalceatis pedibus fa-
cit septem genua, & aperit Imaginem, & oscu-
latur pedes Domini, & deponit visum cantan-
do, Te Deum laudamus, quod instituit Leo
Papa Quartus.

In Assumptione Sancte Marie, Dominus
Papa cum omni Curia facit Vesperas, & vi-
giliam novem Lectionum in Ecclesia Sancte
Marie Maioris: cum fuerint finite, reuertitur
Lateranum. Cardinales, & Diaconi acci-
piunt Imaginem Iesu Christi, & abstrahunt
de Basilica Sancti Laurentij cum omni populo
agentes eam per campum Lateranum iuxta Bas-
ilicam Sancti Gregorij. Crucem stationalem
portat Regionarius post eam, postque pro-
cessio Curie ordinatè procedens cantando Psal-
mos, Primicerius cum Schola respondit de ead-
dem festiuitate, Prefectus cum duodecim vi-
ris accipit à Curia duodecim faculas, ostiarij
verò alias duodecim portantes accensas ante
Imaginem. Dum Imago transiit per campum
Cubicularij stant in culmine Beati Gregorij te-
nentes duas faculas accensas: qua Imagine
transacta extinguunt faculas. cumque Imago
venerit ad Sanctam Mariam Nouam depou-
nunt eam ante Ecclesiam, & lauant pedes
eius de bailico. Interim Scholæ faciunt matu-
tinum in Ecclesia trium lectionum. Populi ve-
ro laudantes, & benedicentes Dominum, tol-
lunt eam inde, & portant ad sanctum Adria-
num, & ibi lauant pedes. Exeuntes autem de
Ecclesia redeunt per viam, qua venerunt, &
portant eam per arcum in lathone, quia anti-
quo tempore magna persecutio erat ibi Diaboli,
deinde transiunt iuxta Domum Orphæi propter
Basiliscum, qui tunc temporis ibi latitabat in
cauerna, cuius fetore, & sibilo homines ibi
transientes infirmabantur, & moriebantur. Id-
circo Sergius Papa constituit hanc processionem
in hac tanta festiuitate, quatenus per laudes
tantorum populorum, & intercessionem San-
cte Virginis Marie apud Deum, Populus Ro-
manus ab his persecutionibus liberaretur. Ascen-
dentes ad Sanctam Mariam Dominus Pontifex
preparatus cantat Missam: Benedicit populum
fatigatum, & omnes recedunt. Non solum in
hac festiuitate Sergius hanc processionem consti-
tuit, Verum etiam in festiuitate Annunciatio-
nis Sancte Dei genitricis, semperque Virginis
Marie, ac sancti Simeonis, quod Ehyapan-
tem Greci appellabant, Litania exeat à sancto
Adriano, & ad sanctam Mariam occurrat
populus, ut ait Anastasius.

Et Platina in vita Stephani Papæ Secundi.
Litania præterea instituit ad placandam Dei
iram. Itum est primo Sabbato ad sanctam Dei

genitricem ad Præsepe, secundo ad Beatum Pe-
trum in Vaticanum, tertio ad S. Paulum in
via Ostiensi.

Et in vita Leonis Papæ Tertij. Nec non in-
stituitis trium dierum supplicationibus ante diem
Ascensionis, quibus prima die ab Ecclesia Dei ge-
nitricis ad Præsepe ad Basilicam Constantinia-
nam, secunda ab Ecclesia Beate Sabine marty-
ris ad sanctum Paulum, tertia à sancta Cruce
in Hierusalem, ad sanctum Laurentium extra
muros ibatur.

Et in vita Benedicti Papæ Tertij. Qui flens
& Deum, ac Sanctos testes faciens, se nequa-
quam dignum esse, qui tante sedi præficeretur,
dicebat. Acclamantibus itaque omnibus, & ele-
ctionem approbantibus, inuitus tandem Pontifi-
cium munus suscipiens, in atrium Lateranense
perducitur, & in sede Petri collocatur. Inde
verò in equo albo sedens ad Ecclesiam sancte
Marie ad Præsepe ductus, ieiunij triduo, &
orationibus vacauit, Deum rogans, ut sibi lice-
ret sancte, & integrè Ecclesiam suam gu-
bernare.

Et in vita Gregorij Septimi Papæ. Tum
verò Gibertus soluto Concilio, & criminandi
Gregorij occasione nactus, ad Pontificatum vi-
am querens, Cincium Romanum, Stephani Præfecti
Vrbis filium, hominem temerarium, & sedi-
tiosum, in Pontificem animat, magna ei pollici-
tus Imperatoris nomine, si tantum facinus ex-
sententia confecisset. Struclis itaque insidijs Cin-
cius, dum Pontifex media nocte Natalis Domi-
ni celebrat in templo Beate Marie ad Præsepe,
qua maior nunc dicitur, irrumpens cum satel-
litibus, & coniuuatis, dum hostiam sacrificij
committit, hominem capit, & in Regionem Pa-
rionis secum trahens, in turri quadam munitissi-
ma eum collocat. Sequenti verò die Populus Ro-
manus cognito facinore, in Cincium arma susci-
pit, Pontificem liberat, edes, ac turrim scelerati
hominis à fundamentis euertit, familiamq; eius
nares mutilatam ab Vrbe pellit. Ipse verò Cin-
cius tanti mali auctor fuga salutem querens, in
Germaniam varijs tramitibus ad Imperatorem
tandem peruenit.

Et in vita Adriani Papæ Sexti. Fædere ta-
men iunxit non quidem omnes, sed præcipuos Chri-
stianæ pietatis Monarchas, liberatq; Italia Ciuit.
in primis Sedem Apost. Carolum lectum Cesarè,
Henricum Angliæ, Ludouicum Vngariæ Reges, &
minores aliquot Italia Principes. Quorum omnium
Legatis apparatus epulum Romæ Pompeius
Columna Cardin. dedit. Tametsi causa fæderis
præcipua erat tueri Italiam ab incurso Turcarum,
qui à capta Rhodo feroces, à bello minime cessa-
turi videbantur: quam ob causam Cesar etiam
cum

Leo Papa Ter-
tius Litania an-
te Ascens. Dom.
instituit.
De veritate hu-
ius histor. vide
Anast. in vita
Leonis Papæ ij.

Vide Plat. in vi-
ta Benedicti Pa-
pæ ij.
Et Anast. Bibl.

Vide Plat. in vi-
ta Gregor. Papæ
septimi.

Vide Sigoniam.
& Plat. in vita
Stephani Secun-
di Papæ.

Populus Rom.
arma suscipit cõ-
tra Cincium sedi-
tiosum homi-
nem.

Vide Onuphrium
Panpin. in vita
Adriani Papæ
Sexti. & de vij.
Vrbis Eccles.

Vide Anast. in
vita Sergij Pa-
pæ primi.
Et Baron. ad
ann. 701. re. S.
Et Plat. in vita
Ippis Sergij.

cum Venetis pacem firmavit. Vnus gallus extra ius fœderis erat, sed sic, ut inferi posset, si conditionibus oblatis stare vellet. Ac constitit fœdus illud usque ad obitum Pontificis, à quo mox diremptum fuit: fœderi autem publicando locus constitutus, aedes Virginis matris erat, vulgo sanctæ Mariæ maioris, olim sanctæ Mariæ ad Præsepe appellata. Hic cum Pontifex per se interesse cuperet, quò res maioris auctoritatis esset, medici retulerunt. Adhuc ostendimus deuotionem, atq; frequentiam in rebus fummorû Pont. & Christianorum Principû difficillimis; erga hanc Ecclesiã præstitam, sequitur attingere, quod nostra memoria contingit, tû ad gratias agêdas de Christianæ Reipublicæ feliciter successis, tum ad opê de publicis, atque arduis implorandam; pro quibus summi Pontif. vnâ cum Clero, & Populo Romano magna pompa, atq; ordine Basilicam adierunt. Et primum ostendimus Iubileum Sixti V. initio Pontificatus, ad lumen, & auxilium pro Reipublicæ Christianæ bono implorandum, vti latius in Bulla.

Sixtus Papæ V. Iubileum pro Reipublicæ Christianæ bono proponens à S. Maria in Araceli ad S. Mariæ Maioris Basilicam incedit.

Sixtus Episcopus seruus seruorum Dei. Vniuersis Christianis presentes litteras inspecturis, salutem, & Apostolicam benedictionem, &c. Et nihilominus ut Deum magis propitiû nobis, & populo Christiano reddere, ipsiq; quantum nostræ tenuitati concedetur, gratias agere valeamus, & ad tantum onus sustinendum vires impetremus; Nos ipsi supplicationes, processionesque vnâ cum Venerabilibus Fratribus nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, omnibusque Prælati, & Romanæ Curie Magistratibus, die Luna, qui erit xxvij. dies præsentis mensis Maij ab Ecclesiâ sanctæ Mariæ in Araceli, usque ad Basilicam sanctæ Mariæ maioris habere, atque incedere statuimus, &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ. M. D. LXXXV. Septimo Kalendas Iunij, Pontificatus nostri anno primo.

In vita Greg. XIV. regnanti.

Idem Gregorius XIV. eisdem ex causis adductus præstitit.

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei. Vniuersis, & singulis presentes litteras inspecturis, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Cum nonnulli Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, sacrarum scripturarum testimonio, antiquorumq; Patrum exemplo adducti, Catholicæ Ecclesiæ gubernacula sumentes, opem à Deo postulare, atque Christianos ad penitentiam, orationes, & misericordie opera inuitare consueuerint, &c. Quamplura enim huic tempestati peculiariter mala nos argent. Flagellis diuinis undique affligimur, fame premi-

mur, morbis vexamur, bellis argemur, in dies peiora metuemus: hominum denique frigiditate charitate, aucta est iniquitas. Neque verò hæc ab instituto nos deterrent, sed ad vehementius his ipsis operibus assidua sollicitudine incumbendum potius inflammant. Propterea Dei, ac Domini nostri Iesu Christi, qui etiam cum uiscitur misericors est, opem postulandam, publicasq; supplicationes cum Indulgentijs indicendas duximus. Preparemus itaque corda nostra Domino, magnoq; affectu precum, ianuam pulsemus Dominica propitiationis, voces actibus adiuuemus, exemplis ut verbis instemus, ne fiat inanis oratio, ubi praua est actio. Deus noster iustus, & pius est, & sicut in penitentibus districtus, ita est conuersis misericors. Ad ipsum mente contriti vigilanter curramus, ab ipso electionis nostræ solatia postulemus, qui nouit emendatos in præsentia vita à tribulationibus liberare, & in futura ad æterna gaudia perducere. Nec si statim non exaudiamur, ab oratione desiciamus, imò assidua deprecatione insistamus. Vult

Deus rogari, vult quadam importunitate vinci. Quapropter ab hac alma Urbe nostra, quam Dominus noster Iesus Christus Catholicæ Ecclesiæ suæ sanctæ caput, & primariam sedem constituit, initium sumentes, ad eiusdem Urbis Basilicam, Principis nimirum Apostolorum in Vaticano, nec non Beate Mariæ maioris prima hebdomada, que erit post festum Epiphaniæ, ad diem nonam præsentis mensis Ianuarij, solennes supplicationes, & processiones de more indicimus: in quibus Basilicis nos cum omni demissione, & humilitate mentis, & corporis, vnâ cum venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, ac Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & quos in Romana Curia adesse contigerit, ac Christianorum Regum, & Principum Oratoribus apud nos existentibus, alijsq; Prælati, & Officialibus Romanæ Curie, & Magistratibus Populi Romani, vniuersoq; Clero, & populo comitante, dictas supplicationes, & processiones celebrare decreuimus &c. Datum Romæ, apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo nonagesimo nonis Ianuarij, Pontificatus nostri anno primo.

Et Clementis Papæ Octaui temporibus ipsius Pontificatus initio, ita in bulla habemus: Clemens Episcopus seruus seruorum Dei, Vniuersis Christianis presentes litteras inspecturis, salutem, & Apostolicam benedictionem. Cum calamitoso hoc tempore, quo Catholica Ecclesiæ in magnis adhuc rerum perturbationibus versatur, diuina bonitas infirmitatem nostram, nihil minus expectantem, ad supremum eiusdem Ecclesiæ regimen assumpserit, illud præcipue

Clementis Octaui Pontificatus initio, ita in bulla habemus: Clemens Episcopus seruus seruorum Dei, Vniuersis Christianis presentes litteras inspecturis, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Gregorius XIV. Pontificatus initio, ita in bulla habemus: Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei, Vniuersis Christianis presentes litteras inspecturis, salutem, & Apostolicam benedictionem.

In vita Greg. XIV. regnanti.

que nobis curandum esse agnoscimus, ut actiones nostras ab ipso inchoemus, ad quem cogitationes dirigimus; & inde omnis nostra operatio incipiat, unde cum, quem boni omnes optant, felicem exitum sortiatur, &c. Qua propter ab hac Alma Vrbe nostra, in qua Dominus noster Iesus Christus, suam in terris sedem fundauit, omnium Ecclesiarum matrem, atque magistram initium sumentes, ad eiusdem Urbis Basilicas, Principis nimirum Apostolorum in Vaticano, nec non Beate Marie Maioris proxima hebdomada, que erit post primam Dominicam Quadragesime, ad diem decimam nonam, & vigesimam primam solemnes supplicationes, & processiones de more indicimus, ad quas Basilicas nos cum omni demissione, & humilitate mentis, & corporis una cum Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, nec non Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, quos in Romana Curia adesse contigerit, ac Christianorum Regum, & Principum Oratoribus apud nos existentibus, aliisque Prælatibus Rom. Curie, & Magistratibus Populi Rom. uniuersisque Clero, & Populo comitante, accedere, dictasque processiones, & supplicationes habere, & celebrare decreuimus, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, Anno Incarn. Dom. 1591. 15. Kal. Maij, Pontific. nostri, anno primo.

Et anno 2. Pontificatus ipsius, ut in Bulla Clemens Episc. seruus seruorum Dei. Vniuersis Christianis Fidelibus. Graue Apost. seruitutis onus nullis nostris meritis, sed diuina voluntate nobis dudum impositum, cum præteritarum calamitatum recordatio, tu præsertim sensus, & futurarum metus multo grauius afficiunt, &c. Quapropter in hac Alma Vrbe nostra ad Basilicas Principis Apost. in Vaticano, nec non B. Marie maioris, hebdomada, que erit post 2. Dominicam Quadragesime, diebus per nos eligendis, solemnes supplicationes, & processiones de more indicimus; ad quas Basilicas, vel earum alteram, nos ipsi una cum Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Card. nec non Archiepiscopis, atque Episcopis qui Romæ fuerint, ac Christianorum Regum, & Principum Oratoribus apud nos existentibus, aliisque Prælatibus, & Officialibus Rom. Curie, & Magistratibus Populi Romani, uniuersisque Clero, & Populo comitante, supplices adire, ipsasque Processiones generales celebrare constituimus, &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo nonagesimo secundo, tertio idus Martij, Pontificatus nostri, anno secundo.

Et anno sexto eius Pontificatus. Clemens Episcopus seruus seruorum Dei. Vniuersis Christianis Fidelibus, ad quos presentes litteras peruenerint, salutem, & Apostolicam benedictionem. Super custodiam Domini Gregis, & uniuers-

A salis Ecclesiæ stantes, in qua Spiritus sanctus, non propter merita, sed propter diuine bonitatis sue abundantiam, humilitatem nostram collocauit, & in omnes Christiane Reipublice partes oculos solitudinis nostræ conuertentes, eiusque afflictum, & luctuosum statum circumquaque contemplantes, acerbissimo doloris sensu, dies, noctesque commouemur, &c. Nos, qui licet indigni, communis omnium fidelium partis personam, & eiusdem Christi uices gerimus in terris, uniuersos, & singulos Christianos prefatos, iterum, atque iterum, paternè, & efficaciter in Domino hortamur, rogamus, & obsecramus, ut uerè conuersi, ad cor redeant, & omnibus peccatis, & peccandi occasionibus relictis, Deo clementissimo Patri reconcilientur. Cupientesque pro Pastoralis officio, ceteros exemplo nostro, quantum Deo iuuante possumus, permouere, initium salutaris penitentiæ, & unanimitatis orationis ab hac Alma Vrbe nostra faciendum duximus. Atque ut in tam miserabili Christiane Reipubl. statu, in primis Beatiss. Virginis Dei Genitricis Mariæ precibus, & meritis adiuuemur, quæ est mater gratiæ, & misericordiæ aduocata peccatorum, & auxilium Christianorum, Processiones solemnes indicimus ad Venerabilem Basilicam sanctæ Mariæ Maioris, & ad Ecclesiam sanctæ Mariæ de Populo nuncupatas, ad quas Ecclesias Nos ipsi, hebdomada ipsa, que erit secunda mensis Iulij, diebus per nos designandis, una cum Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, in Romana Curia presentibus, ac Christianorum Regum, & Principum Oratoribus in Vrbe commorantibus, aliisque Prælatibus, & Officialibus Romane Curie, ac Magistratibus Populi Romani, uniuersoque Clero, & Populo, ac spiritu humilitatis, & animo contrito procedemus, &c. Datum Romæ apud sanctum Marcum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo nonagesimo septimo, tertio nonas Iulij, Pontificatus nostri, Anno sexto.

Iubilæum S. D. N. D. Pauli diuina prouidentia Papæ V. Ad diuinam opem in præsentibus Ecclesiæ necessitatibus implorandam. Paulus Episcopus seruus seruorum Dei. Vniuersis Christianis Fidelibus, presentes litteras inspecturis, salutem, & Apostolicam benedictionem, &c. Ut autem Christiani fideles unanimes pro exaltatione sanctæ Mariæ Eccl. ueræ fidei propagatione, heresumque extirpatione, Principum Christianorum concordia, & unione, cunctisque Eccl. necessitatibus, ac pro nostra, totiusque Christiani populi salute, eò libentius Deum precantur, quò uberior spiritualibus gratijs se reflectos esse cognouerint. De

L omni-

Clemens Papa Octauus Iubilæum inchoans à S. Petro in Vaticano ad S. Mariam Maioris Basilicam accedit.

Clemens VIII. Iubilæum constituit ab Ecclesia S. Mariæ Maioris ad Ecclesiam S. Mariæ de Populo procedit.

Clemens VIII. Iubilæum decretum ad S. Petrum in Vaticano, vel S. Mariam Maiorem adire exiit.

Paulus V. Pp̄e.
Max. Iubilaeum
profertens ab Ec-
clesia S. Mariae
Angelorum in
Thermis Diocle-
tiani ad S. Ma-
riam Maiorem Ba-
silicam procedit.

omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Pe-
tri, & Pauli eius Apostolorum auctoritate con-
fisi, ex illa ligandi, atque soluendi potestate, quam
Deus nobis, licet indignis, contulit, thesauros Ec-
clesiae suae copiosius aperientes, & uniuersis, & sin-
gulis utriusque sexus, Christianis fidelibus, in hac
alma Vrbe degentibus, qui solemnem processionem,
quam ab Ecclesia Sanctae Mariae Angelorum in
Thermis Diocletianis, ad Basilicam Sanctae
Mariae Maioris nos praesenti hebdomada, & ma-
cum Venerabilibus Fratribus nostris Sanctae Ro-
manae Ecclesiae Cardinalibus, ac Patriarchis, Ar-
chiepiscopis, & Episcopis in Romana Curia praesentibus,
atque una cum Regum, & Principum Christianorum,
apud Nos, & Sedem Apostolicam Oratoribus,
aliisque Prelatis, & Proceribus, uniuersoque Clero,
& Populo agemus interfuerint, &c. Datum Romae apud Sanctum
Petrum, Anno Incarnationis Dominicae, millesimo
sexcentesimo sexto, decimotertio Kalendas
Iulij, Pontificatus Nostri anno secundo.

Iubilaeum Vniuersale S. D. N. D. Pauli
diuina prouidentia Papae V. Ad diuinam
opem in praesentibus Ecclesiae necessitatibus
implorandam.

Paulus Episcopus seruus seruorum Dei.
Uniuersis Christianis fidelibus, praesentes litteras in-
specturis, salutem, & Apostolicam benedictionem,
&c. Tempus leuandi corda nostra cum
manibus ad Deum, hoc est, conuertendi Nos ad
illum in poenitentiae lamentis, in oratione, in ie-
iunio, in elemosynis. Benignus est enim, & mi-
seris, & si nos a nostris culpis emendatos uiderit,
in humilitate spiritus ad se confugere, potens est
procellis sedatis, tranquillitatem magnam Eccle-
siae suae facere. Ut autem diuinae misericordiae au-
xilium implorari uilius possit, omnium fidelium
unanimes preces inuitare, ac thesauris Ecclesiae,
quorum auctore Domino, Dispensatores sumus,
copiose erogandis excitare pro Pastoralis officij mu-
nere, & Apostolicae Sedis in huiusmodi necessi-
tate uetusto more, decreuimus. Itaque ex
parte omnipotentis Dei, Patris, & Filij, &
Spiritus Sancti; omnes, & singulos utriusque

A sexus Christiani fideles, tam in alma Vrbe nostra,
quam alibi ubique locorum constitutos, auctori-
tate Apostolica paterne, enixeque requirimus,
monemus, & in Domino adhortamur, ad in-
frascripta deuote peragendum, & adimplendum,
& ad pias, ac feruidas ad Altissimum preces
effundendum, ut per uiscera misericordiae suae
fidem Catholicam protegere, ab hostium conati-
bus, & insidijs defendere, haeresim extirpare,
Principibus Christianis pacem, & ueram con-
cordiam donare, ac praesentibus Ecclesiae necessita-
tibus subuenire dignetur. Nos enim de omni-
potentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri, &
Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, ex illa
ligandi, atque soluendi potestate, quam nobis
Dominus meritis minimè suffragantibus contulit,
uniuersis, & singulis Christianis fidelibus in alma
Vrbe praedicta degentibus, qui solemnibus Pro-
cessionibus, quas ab Ecclesia Sanctae Mariae
Angelorum nuncupata, ad Basilicam Sanctae
Mariae Maioris, & ab Ecclesia Sanctae Ma-
riae super Mineruam, ad Ecclesiam S. Ma-
riae de Anima, pariter nuncupata, Feria quarta,
& sexta Nos sequenti hebdomada, & ma-
cum Venerabilibus Fratribus nostris Sanctae Ro-
manae Ecclesiae Cardinalibus, Christianorumque
Regum, & Principum apud Nos, & Sedem
Apostolicam Oratoribus, omnibusque Prelatis,
& Proceribus, uniuersoque Clero, & Populo
agemus; interfuerint, &c. Datum Romae apud
Sanctum Marcum, Anno Incarnationis Do-
minicae millesimo sexcentesimo octauo, sexto Ka-
len. Septembr. Pontificatus Nostri anno quarto.

D Idem Paulus Quintus Pontifex, Da-
tum apud sanctam Mariam ma-
iorem iam obsoletum, nec
ab alio Papa, à Sixti
Quarti tempo-
ribus con-
fue-
tum, Apostolicis
litteris inno-
uauit.

✱

FINIS LIBRI SEXTI.

BASI-